

I kølvandet af Roskilde Banks fald...

Hvordan reguleringer de seneste 12 år i den finansielle
sektor kunne have påvirket ledelsens arbejde og
bankens skæbne

| Studerende: Henrik Fredskild Hammeken |
| Vejleder: Kasper Schiøth |
| 02.05.2018 |

Indholdsfortegnelse

1 Indledning.....	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Metode	2
1.3 Afgrænsning	4
2 Tilsynsdiamanten	5
2.1 Summen af store engagementer.....	6
2.2 Likviditetsoverdækning	7
2.3 Ejendomseksponering	7
2.4 Funding ratio	8
2.5 Udlånsvækst	8
3 Analyse af Roskilde Banks nøgletal i forhold til tilsynsdiamanten (2003-2007).....	9
3.1 Summen af store engagementer.....	10
3.2 Likviditetsoverdækning	12
3.3 Ejendomseksponering	15
3.4 Funding ratio	17
3.5 Udlånsvækst	19
4 Solvenskrav og solvensbehov.....	21
5 Analyse af Roskilde Banks solvens i forholdt til solvenskrav og solvensbehov (2003-2007)	25
5.1 Egentlig kernekapital.....	27
5.2 Hybrid kernekapital	27
5.3 Kernekapital.....	28
6 Konklusion for delemne 1	32
7 Roskilde Banks ledelse	33
7.1 Roskilde Banks Bestyrelse	34
7.1.1 Jens Winther	34
7.1.2 Peter Müller.....	34
7.1.3 Niels Krüger.....	35
7.1.4 Peter Holm	35
7.1.5 Asger Ib Mardahl-Hansen	36
7.1.6 Ove Holm	36
7.2 Roskilde Banks direktion og øvrige, væsentlige ledelse.....	36

7.2.1 Niels Valentin Hansen	36
7.2.2 Søren Kaare-Andersen	36
7.2.3 Arne Wilhelmsen	37
7.2.4 Allan H. Christensen	37
8 Roskilde Banks procedurer	37
9 Konklusion for delemne 2	42
10 Roskilde Banks ledelse i forhold til relevant lovgivning	42
10.1 FIL § 64 og "fit and proper"	44
10.2 Anvendelse af FIL § 64 og "fit and proper" i Roskilde Bank	46
11 Konklusion for delemne 3	48
12 Samlet konklusion	48
13 Kildefortegnelse	50
13.1 Hjemmesider	50
13.2 Bilag	51

1 Indledning

Kunne gældende finanslov og -regulering have reddet Roskilde Bank?

Efter finanskrisen hærgede mod slutningen af 00'erne måtte mange banker, store som små, dreje nøglen om. Dette skete som følge af en længere økonomisk højkonjunktur, kendetegnet ved lempelig kreditpolitik og bevilling til alt for mange dårlige låntagere. Kombinationen af dette førte til defaults, tvangsauktioner og faldende boligpriser.¹ I Danmark betød det konkurs hos flere banker. Som følge heraf måtte Finanstilsynet indse at de bestående love og reguleringer ikke var tilstrækkelige, og har sidenhen indført blandt andet Tilsynsdiamanten og øgede kapitalkrav som måleværktøj på danske pengeinstitutter. Men er disse nye tiltag tilstrækkelige?

Roskilde Bank blev grundlagt i år 1884. Det startede som en lokalbank, forankret i den sjællandske provinsby. Hovedsædet fandtes i Roskilde, selv efter fusionering med Ringsted Sparekasse i år 1996 samt udvidelse af filialnettet til størstedelen af hovedstadsregionen. I 2007 havde Roskilde Bank 25 filialer, inklusiv Private Banking, Hovedsædet og Selvbetjeningsbanken.²

Med en gennemsnitlig forrentning af egenkapitalen før skat på 32,725 %³ og et gennemsnitligt resultat efter skat på 340.250.000 DKK⁴ i perioden 2003 til 2006 måtte Roskilde Bank siges at lave nogle flotte resultater. Noget som især indbragte investorerne en pæn formueforøgelse.⁵

Men var tallene *for gode* og var grunden til den høje udvikling i virkeligheden resultatet af beslutninger med fokus på hurtige resultater, uden omtanke for langsigtet risiko?

¹ "Finanskrisen i Den Store Danske", Redaktionen, Gyldendal.

² Bilag 4 – S. 56

³ Bilag 4 – s.6 – "Nøgletal" – "Indtjening"

⁴ Bilag 4 – s. 6 – "Resultatopgørelse"

⁵ Bilag 4 – s. 15- "Udbytte og aktiekursudvikling" – indekseret udvikling af aktiekursen 2003 til 2006.

1.1 Problemformulering

Spørgsmålet, jeg vil besvare i denne opgave, er:

- *Kunne Roskilde Bank have undgået konkurs, såfremt den havde fulgte nutidens love og reguleringer, herunder tilsynsdiamanten, solvenskrav, FIL og "fit and proper"? Eller var banken dømt til af fejle?*

For at kunne besvare dette vil jeg i opgaven undersøge 3 delemner:

- Gav Roskilde Banks nøgletal i perioden 2003-2007 anledning til bekymring, sammenlignet med andre danske pengeinstitutter, og ville Roskilde Banks nøgletal have overholdt nutidens love og regler, herunder tilsynsdiamanten og solvenskrav?
- Hvordan var Roskilde Banks ledelse sammensat, og var sammensætningen og procedurerne tilstrækkelige for et af Danmarks største pengeinstitutter?
- Ville Roskilde Banks bestyrelse have overholdt de nu gældende regler, især med hensyn til kompetence?

1.2 Metode

Jeg vil i første delemne, med udgangspunkt i vejledninger udarbejdet af Finanstilsynet, gennemgået tilsynsdiamanten som hele, men også ud fra dens enkelte grænseværdier. Jeg vil redegøre for indførelsen af tilsynsdiamanten og baggrunden herfor. Efterfølgende vil jeg redegøre for grænseværdierne, deres anvendelse og komme med eksempler på udregning af kravet i et fiktivt pengeinstitut (HFH Bank).

Jeg vil basere min analyse af Roskilde Banks nøgletal på bankens årsrapporter 2004, 2005, 2006 og 2007. Flere nøgletal er oplyst i årsrapporterne, men enkelte (ejendomseksponering og funding ratio) er ikke oplyst, hvorfor de vil blive udregnet manuelt ud fra Finanstilsynets vejledning om udregning af disse. Tallene bruges til at analysere Roskilde Banks udvikling sammenlignet i første omgang med grænseværdierne i tilsynsdiamanten og efterfølgende med udviklingen i sektoren. Data for udviklingen i sektoren indhentes fra Finanstilsynets egen rapport for 2007 samt undervisningsslides af CBS-underviser Kasper Riddermann Schiøth.

I andet delemne vil jeg redegøre for lovgivningen for kapitalkrav for danske pengeinstitutter og anvendelsen af denne. Redegørelsen baseres på relevante skriv fra Det Europæiske Råd, relevante paragraffer fra FIL samt udklip fra undervisningsslides af ovennævnte Kasper Riddermann Schiøth.

Med udgangspunkt i Roskilde Banks nøgletal i perioden 2003 til 2007 vil jeg analysere Roskilde Banks solvensprocenter i forhold til solvenskrav. Herefter vil jeg analysere minimumssolvenskrav for Roskilde Bank, baseret på dens nøgletal i årsrapport 2007. Jeg vil sammenligne med Roskilde Banks faktiske solvensopgørelse og foretage udregninger for Roskilde Banks mangel på området, samt omfordeling for delvist opfyldelse af minimumskravet. Ud fra dette vil jeg redegøre for konsekvenserne af Roskilde Banks teoretiske problematik, såfremt alle solvenskrav havde været gældende i 2007. Hertil vil jeg også komme med teoretiske forslag til forbedring af Roskilde Banks solvens, baseret på min analyse.

Jeg vil basere min analyse af sammensætningen af Roskilde Banks ledelse på relevante ændringer i Roskilde Banks registreringshistorik på CVR.dk, oplysninger om enkelte bestyrelsesmedlemmer på CVR.dk og ledelsesinformationer i Roskilde Banks egne årsrapporter. Ud fra dette vil jeg kommentere bestyrelsens erfaring, både finansiel og ikke-finansiel.

Jeg vil med udgangspunkt i især domsafgørelsen i Østre Landsret vedrørende erstatningskrav mod ledelse og revision, og Finanstilsynets redegørelse om Roskilde Bank redegjort for blandt andet kreditpolitik, bevillingsmønster og salgskultur i Roskilde Bank. Jeg vil inddrage dele af interviews med to personer med nær relation til Roskilde Bank til at underbygge min pointe.

Til tredje og sidste delemne vil jeg gøre brug af relevante paragraffer i FIL og "fit and proper"-vejledningen. Jeg vil med udgangspunkt i disse samt Finanstilsynets redegørelse af Roskilde Bank analysere Roskilde Banks ledelseskompetencer og mangel på samme. Jeg vil bruge ovennævnte til at tegne et mønster om Roskilde Banks ledelses upassende handlemåde, og hvordan det helt eller delvist skyldes en mangelfuld bestyrelse.

1.3 Afgrænsning

Jeg har ikke forholdt mig til, hvorvidt tallene i Roskilde Banks årsrapporter er korrekte, da min opgave ikke omhandler regnskabsfusk.

Jeg har i opgaven ikke været i dybden med samtlige ydre forhold for banken. På samme måde har jeg heller ikke redegjort for og analyseret Roskilde Banks kredit-, likviditets- og markedsrisiko. Da min opgave omhandler især Roskilde Bank og dennes ledelse, har jeg begrænset min nøgletalsanalyse til et omfang, hvor det stadigvæk er relevant og kan bruges til at danne et billede af Roskilde Banks situation i perioden 2003 til 2007. Hertil kommer at min opgave skrives ud fra ledelse af finansiell virksomhed og ikke finansiell risikostyring, på trods af at disse to har flere overlap.

Jeg har af samme grund ikke lavet dybdegående analyse af Roskilde Banks engagementer. Jeg har inddraget enkelte informationer om disse, såfremt det har været relevant, men har af hensyn til plads og opgavens formål begrænset dette.

Relevante paragraffer, hvortil der er refereret i opgaven, er ikke fortolket, da jeg ikke finder det relevant inden for opgavens spektrum.

Jeg har valgt ikke at sammenligne Roskilde Banks nøgletal med enkelte institutter, da disse ikke nødvendigvis er repræsentative, men i stedet med sektoren og de forskellige pengeinstitutgrupper. På trods af at flere anvendte love og reguleringer helt eller delvist finder anvendelse for blandt andet realkreditinstitutter og investeringsselskaber, har jeg hverken redegjort for anvendelsen heraf eller sammenlignet Roskilde Bank med disse, da det i forhold til opgavens emne ville være som at sammenligne æbler og appelsiner.

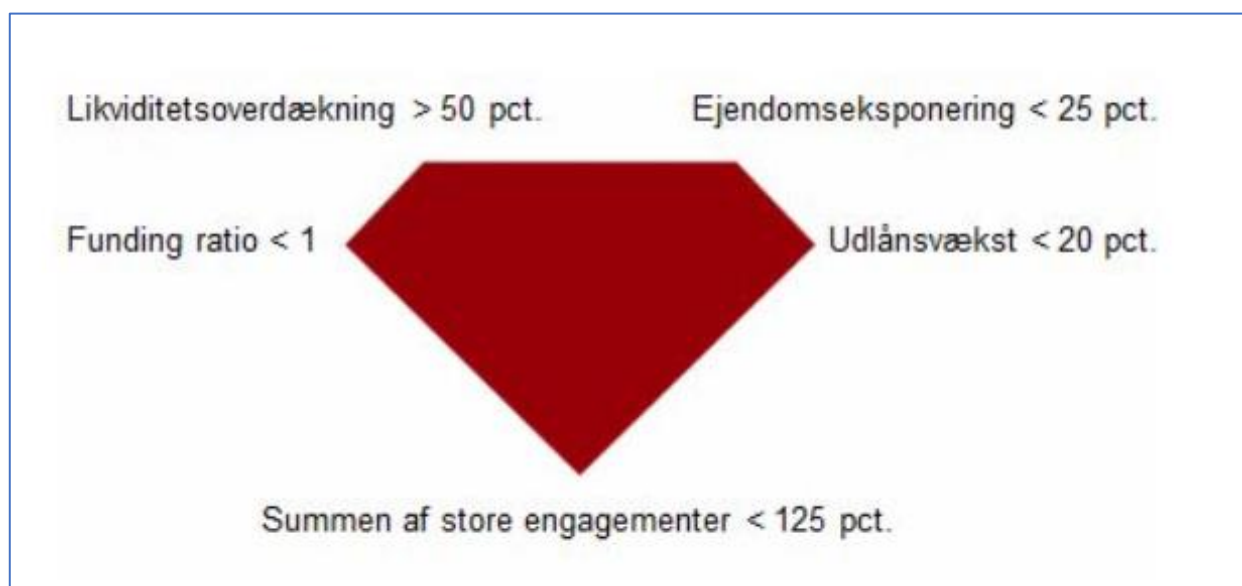
Jeg har i opgaven ikke forholdt mig til Roskilde Banks nøgletal før 2003. På nær enkelte, for opgaven relevante tal fra 2008 (i forbindelse med retssagen), har jeg i opgaven ikke forholdt mig til nøgletal efter 2007. Denne periode mener jeg er retvisende for udviklingen af Roskilde Bank og relevant i forhold til dens konkurs.

2 Tilsynsdiamanten

Roskilde Bank havde en voldsom vækst op til finanskrisen, og væksten kom især af en udiversificeret udlånsportefølje, hvor meget få enheder (personer eller virksomheder) udgjorde en procentuel meget stor del af den samlede portefølje.

Efter finanskrisen viste det sig nødvendigt at få skærpet kravene og begrænsninger for udvikling af nøgletal i en finansiell virksomhed.

Det betød at man i juni 2010 for første gang fik introduceret tilsynsdiamanten for den finansielle sektor⁶. Formålet med tilsynsdiamanten var og er at sætte en sund begrænsning på væksten i pengeinstitutter, mens det samtidig åbnede op for at sunde og veldrevne pengeinstitutter fortsat kunne drive forretning.

Figur 1 - Tilsynsdiamanten ved dens introduktion 06/2010 –
Finanstilsynet – 2012 (Red. 2018) – "Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter"

⁶ Finanstilsynet – 2012 (Red. 2018) – "Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter"

2.1 Summen af store engagementer⁷

Summen af store engagementer opgøres som summen af pengeinstituttets 20 største eksponeringer, baseret på en risikojusteret værdi, i forhold til pengeinstituttets egentlige kernekapital, også kaldet CET1.

Ud over risikojustering, som for eksempel fradrag for sikkerhed i fast ejendom eller lignende, er der også følgende nationale korrektioner:

- Risikojusterede eksponeringer under 3.000.000 DKK medregnes ikke.
- Eksponeringer i form af fællesejede edb-centraler udelades.
- Eksponeringer mod kreditinstitutter udelades, såfremt disse er under tilsyn af en tilsynsmyndighed i EU.

Ved tilsynsdiamantens introduktion i juni 2010 var grænseværdien for summen af store engagementer 125 %, men er per 01.01.2018 ændret til 175 %.

Eksempel: Det fiktive pengeinstitut HFH Banks 20 største, risikojusterede eksponeringer udgør i alt 350.000.000 DKK. For at overholde tilsynsdiamanten skal HFH Banks egentlige kernekapital som minimum udgøre 200.000.000 DKK.

Figur 2 - Tilsynsdiamanten per 01.01.2018
Bilag 1 – s. 3, pkt. 1.

⁷ Bilag 1 – s. 4, pkt. 2.1.

2.2 Likviditetsoverdækning⁸

Likviditetsoverdækningen fastsættes som et pengeinstituts overskydende likviditet, efter at pengeinstituttet har opfyldt lovens minimumskrav jævnfør FIL § 152, opgjort i procent af dette minimumskrav.

Tilsynsdiamanten foreskrev således, at et pengeinstitut som minimum skal have overskydende likviditet svarende til 50 % af lovens minimumskrav.

Eksempel: Da HFH Bank er blevet pålagt et specifikt likviditetskrav på 10 % svarende til 100.000.000 DKK, jævnfør

FIL § 152, så skal

pengeinstituttet altså have

overskydende likviditet svarende til minimum 50 % af førnævnte 100.000.000 DKK, altså 50.000.000 DKK.

Per 30.06.2018 ændres tilsynsdiamanten yderligere. Likviditetsoverdækning bliver udskiftet med et 'likviditetspejlemærke'.⁹

Likviditetspejlemærket skal angive, hvorledes et pengeinstitut kan klare et likviditetsstress på 3 måneder.

Figur 3 - Tilsynsdiamanten per 30.06.2018
Bilag 2 – s. 3, pkt. 1.

$$\text{Likviditetspejlemærke}_x = \frac{\text{Ny opgørelse af beholdning af højkvalitetslikvide aktiver}}{\sum_{t=1}^x \text{Ny udgående pengestrømme}_t - \text{Ny indgående pengestrømme}_t}$$

Ligning 1 - Formel for likviditetspejlemærke
Bilag 2 – s. 5, pkt. 2.5.

2.3 Ejendomseksponering¹⁰

Ejendomseksponering defineres som den del af et pengeinstituts samlede udlån og garantidebitorer, der hører under brancherne 'fast ejendom' og 'gennemførelse af byggeprojekter'.

⁸ Bilag 1 – s. 5, pkt. 2.5.

⁹ Bilag 2 – s. 5, pkt. 2.5.

¹⁰ Bilag 1 – s. 4, pkt. 2.3.

Jævnfør tilsynsdiamanten må et pengeinstituts udlån til disse brancher maksimalt udgøre 25 % af den samlede portefølje af udlån og garantidebitorer, før nedskrivninger.

Eksempel: HFH Bank har i sin samlede portefølje af udlån og garantidebitorer 75.000.000 DKK (eksklusiv 'fast ejendom' og 'gennemførelse af byggeprojekter'). For fortsat at overholde grænseværdien i tilsynsdiamanten må ovennævnte brancher altså ikke udgøre mere end 25.000.000 DKK.

2.4 Funding ratio¹¹

Funding ratioen opgøres som vist i ligning 2.

$$\frac{\text{Udlån}}{\text{Arbejdende kapital fratrukket obligationer med restløbetid under 1 år}}$$

*Ligning 2 - Formel for funding ratio
Bilag 1 – s.5, pkt. 2.4.*

Funding ratioen

angiver forholdet mellem et pengeinstituts samlede udlån og dets stabile funding (arbejdende kapital) minus obligationer med restløbetid < 1 år.

Denne ratio skal, jævnfør tilsynsdiamanten, ikke overstige 1.

Eksempel: HFH Bank har en arbejdende kapital på 110.000.000 DKK og obligationer med restløbetid < 1 år på 10.000.000 DKK. For at overholde tilsynsdiamantens grænse må HFH Bank således ikke have udlån over 100.000.000 DKK.

2.5 Udlånsvækst¹²

Udlånsvækst er pengeinstituttets vækst i udlån opgjort fra år-til-år efter nedskrivninger og eksklusiv repo'er (genkøbsforretninger).

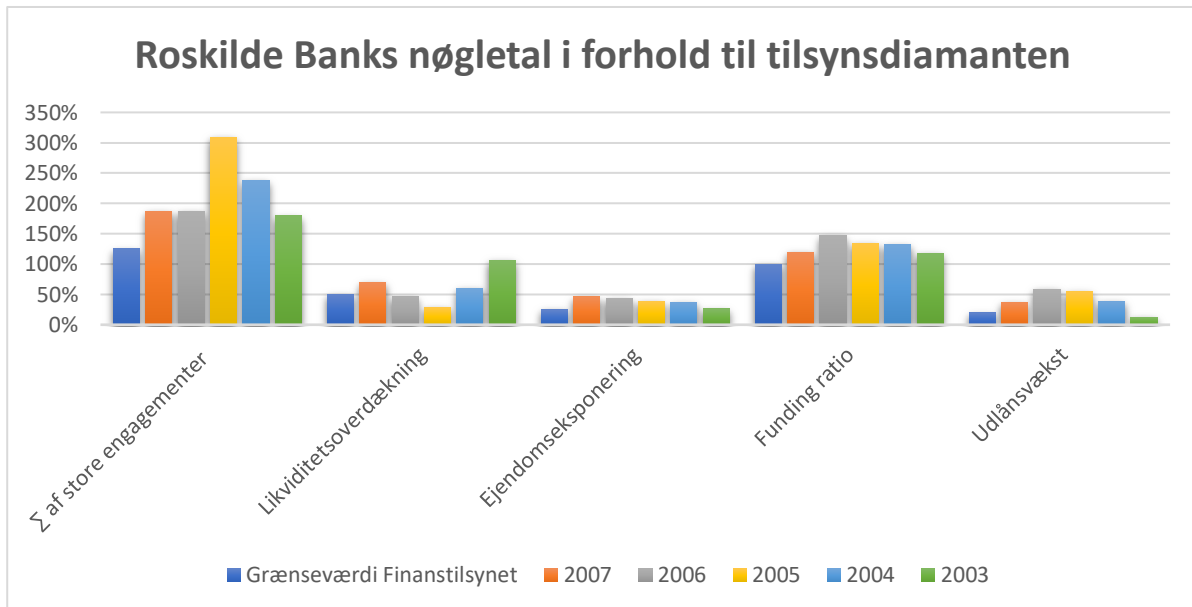
Jævnfør tilsynsdiamanten må et pengeinstitut ikke have en udlånsvækst på mere end 20 %.

¹¹ Bilag 1, s. 4, pkt. 2.4.

¹² Bilag 1, s. 4, pkt. 2.2.

Eksempel: HFH Bank har en udlånsportefølje på 100.000.000 DKK ultimo 2016. I henhold til tilsynsdiamanten må HFH Banks udlån maksimalt vækste 20 % (20.000.000 DKK) til 120.000.000 i 2017. HFH Banks udlånsportefølje må herefter i 2018 vækste 20 % igen (24.000.000 DKK) til 144.000.000 DKK og så videre.

3 Analyse af Roskilde Banks nøgletal i forhold til tilsynsdiamanten (2003-2007)

Graf 1 - Nøgletal i forhold til tilsynsdiamanten
Bilag 3 – "Tilsynsdiamanten"

	Σ af store engagementer	Likviditetsoverdækning	Ejendomseksponering	Funding ratio	Udlånsvækst
Grænseværdi Finanstilsynet	125%	50%	25%	1,00	20%
2007	186,5%	69,3%	46,0%	1,19179186	37%
2006	186,6%	46,3%	44,0%	1,46592111	59%
2005	308,8%	28,9%	39,0%	1,34671467	54%
2004	238,1%	59,9%	37,0%	1,31755746	38%
2003	179,6%	105,7%	26,0%	1,16984605	13%

Tabel 1 – Nøgletal i forhold til tilsynsdiamanten (grøn for overholdelse, rød for overtrædelse)
Bilag 3 – "Tilsynsdiamanten"

3.1 Summen af store engagementer

I alle 5 regnskabsår ligger Roskilde Bank over Finanstilsynets grænseværdi.

I 2003 lå summen af store engagementer på en værdi svarende til 179,6 % af bankens egentlige kernekapital¹³, altså 54,6 %-point højere end Finanstilsynets grænseværdi.

I både 2004 og 2005 skete der kraftige stigninger på henholdsvis 58,5 %-point (2004)¹⁴ og 70,1 %-point (2005)¹⁵. Roskilde Banks store engagementer har altså i 2005 udgjort over 3 gange bankens kernekapital.

Der sker efterfølgende et væsentligt fald på 122,2 %-point fra 2005 til 2006¹⁶. Herefter er tallet tilnærmelsesvis uændret fra 2006 til 2007¹⁷.

Faldet skyldes blandt andet især en kraftig stigning i bankens egentlig kernekapital fra 1.658.816.000 DKK (2005)¹⁸ til 2.496.929.000 DKK (2006)¹⁹, altså en stigning på 50,53 %.

Jævnfør redegørelse for Finanstilsynets tilsyn med Roskilde Bank af 17. juni 2009 har Roskilde Bank i samme periode (2006-2007) reduceret udlån til store engagementer med 1.500.000.000 DKK.²⁰

Hvorvidt trenden for Roskilde Banks sum af store engagementer er voldsom eller ej, kan ikke siges udelukkende ud fra Roskilde Banks årsrapport. Her er man nødt til at sammenligne med resten af sektoren.

¹³ Bilag 4 – s. 6 – ”Kreditrisiko”

¹⁴ Bilag 4 – s. 6 – ”Kreditrisiko”

¹⁵ Bilag 4 – s. 6 – ”Kreditrisiko”

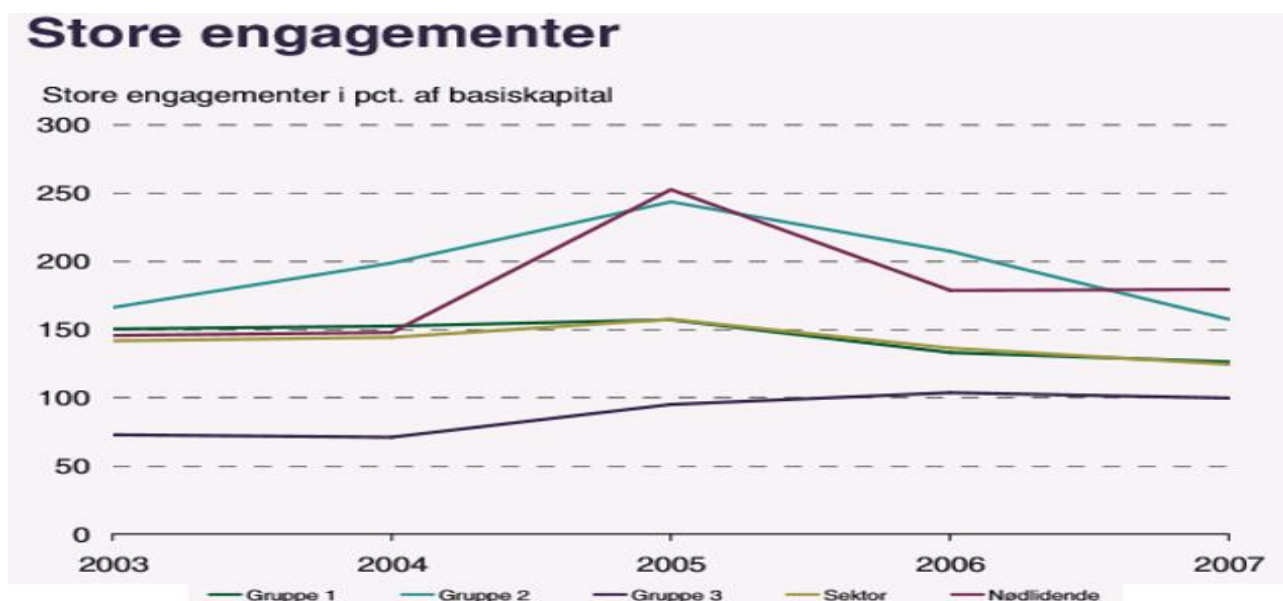
¹⁶ Bilag 4 – s. 6 – ”Kreditrisiko”

¹⁷ Bilag 4 – s. 6 – ”Kreditrisiko”

¹⁸ Bilag 5 – s. 36 – Note 21 – ”Solvensopgørelse” – ”Egenkapital/kernekapital” minus ”Foreslået udbytte” og ”Immaterielle aktiver”

¹⁹ Bilag 5 – s. 36 – Note 21 – ”Solvensopgørelse” – ”Egenkapital/kernekapital” minus ”Foreslået udbytte” og ”Immaterielle aktiver”

²⁰ Bilag 8 – s. 16

Graf 2 – Store engagementer 2003-2007 i danske pengeinstitutter – fordelt på grupper
Bilag 14 – s. 16

Ser vi på graf 2, kan vi hurtigt se et mønster. Nødlidende pengeinstitutter, hvori Roskilde Bank er medregnet, har i gennemsnit den samme trend som Roskilde Bank. Nødlidende pengeinstitutter har kraftige stigninger mellem 2004 og 2005, falder kraftigt fra 2005 til 2006 og ligger herefter forholdsvis uændret. Det samme er gældende for gruppe 2 pengeinstitutter (pengeinstitutter med en arbejdende kapital på over 10.000.000.000 DKK)²¹. Det er dog ikke så underligt, eftersom 4 ud af de 10 pengeinstitutter, som var i gruppe 2 i 2007, gik konkurs inden for 3 år. Dog er gennemsnittet af nødlidende pengeinstitutter på sit højeste, ikke højere end cirka 250 % i 2005, hvor Roskilde Bank var helt oppe på knap 309 %.

Ser vi derimod på gruppe 1 pengeinstitutterne (Nordea Bank Danmark, Danske Bank, Jyske Bank, Sydbank og FIH Erhvervsbank), tegnes et andet billede. Gruppe 1 pengeinstitutterne (pengeinstitutter med en arbejdende kapital på over 50.000.000.000 DKK) viser samme trend som de førnævnte pengeinstitutter, men dog i meget mindre omfang. Gennemsnittet for sektoren følger i høj grad gruppe 1 pengeinstitutterne. Dette skyldes primært at gruppe 1 pengeinstitutterne i 2007 udgjorde en stor del af sektoren, med en samlet balance på 3.472.256.000.000 DKK, hvor gruppe 2 pengeinstitutterne og

²¹ Bilag 13 – s. 28

gruppe 3 pengeinstitutterne tilsammen havde en balance i 2007 på 806.955.000.000 DKK, altså lidt under 1/4 af gruppe 1 pengeinstitutterne.²²

Problemet ved disse høje summer er, at jo større gab mellem summen af store engagementer og bankens kernekapital, desto mere er banken følsom over for en eller flere af disse kunders konkurs.

Helt grelt bliver det, hvis bankens store engagementer opererer i markedsområder med højere risiko, for eksempel erhvervsejendomme, herunder for eksempel udlejnings- og projektejendomme. Dette er blandt andet tilfældet med ejendomsspekulant Kenneth Schwartz Thomsen, hvis samlede koncernengagement per 30.06.2008 udgjorde cirka 880.000.000 DKK med tilhørende sikkerheder på cirka 589.000.000 DKK²³, og Jørgen "Flexplan" Olsen hvis samlede koncernengagement per 30.06.2008 udgjorde 452.000.000 DKK, med et 350.000.000 DKK blanco-element.²⁴ Jørgen "Flexplan" Olsen menes også at have spillet en central rolle i Kronebankens krak i 1984²⁵, ligeledes med store ejendoms lån.

Her er således to kunder, som har en stor negativ effekt på både summen af store engagementer og ejendomseksponering.

3.2 Likviditetsoverdækning

Likviditetsoverdækning er det eneste af tilsynsdiamantens grænseværdier, hvor Roskilde Bank tilnærmelsesvis overholder værdien.

I 2003 ligger Roskilde Bank på 105,7 % overdækning i forhold til likviditetskravet stillet af Finanstilsynet.²⁶

Likviditetsoverdækningen er derefter faldet kraftigt, med 45,8 %-point til 2004²⁷ og efterfølgende 31 %-point til 2005²⁸. Dette er et fald på over 43 % fra 2003 til 2004 og næsten 52 % fra 2004 til 2005.

²² Bilag 13 – s. 26

²³ Bilag 16 – s. 259

²⁴ Bilag 16 – s. 280

²⁵ Simon Nyborg – Berlingske Business – 2008 – "Projektmageren"

²⁶ Bilag 4 – s. 6 – "Likviditet"

Likviditetsoverdækningen stiger herefter 17,4 %-point fra 2005 til 2006²⁹, og med 23 %-point fra 2006 til 2007³⁰.

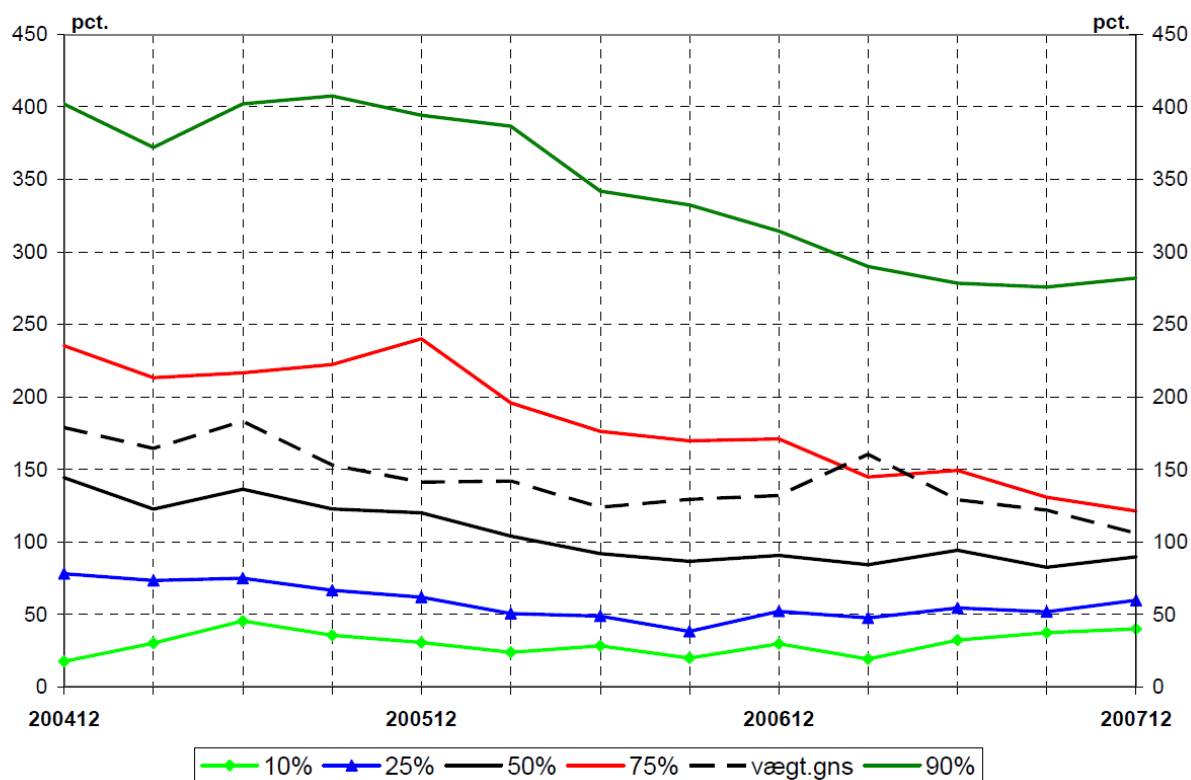
²⁷ Bilag 4 – s. 6 – ”Likviditet”

²⁸ Bilag 4 – s. 6 – ”Likviditet”

²⁹ Bilag 4 – s. 6 – ”Likviditet”

³⁰ Bilag 4 – s. 6 – ”Likviditet”

Udvikling i spredning i likviditetsoverdækning, 2004-2007

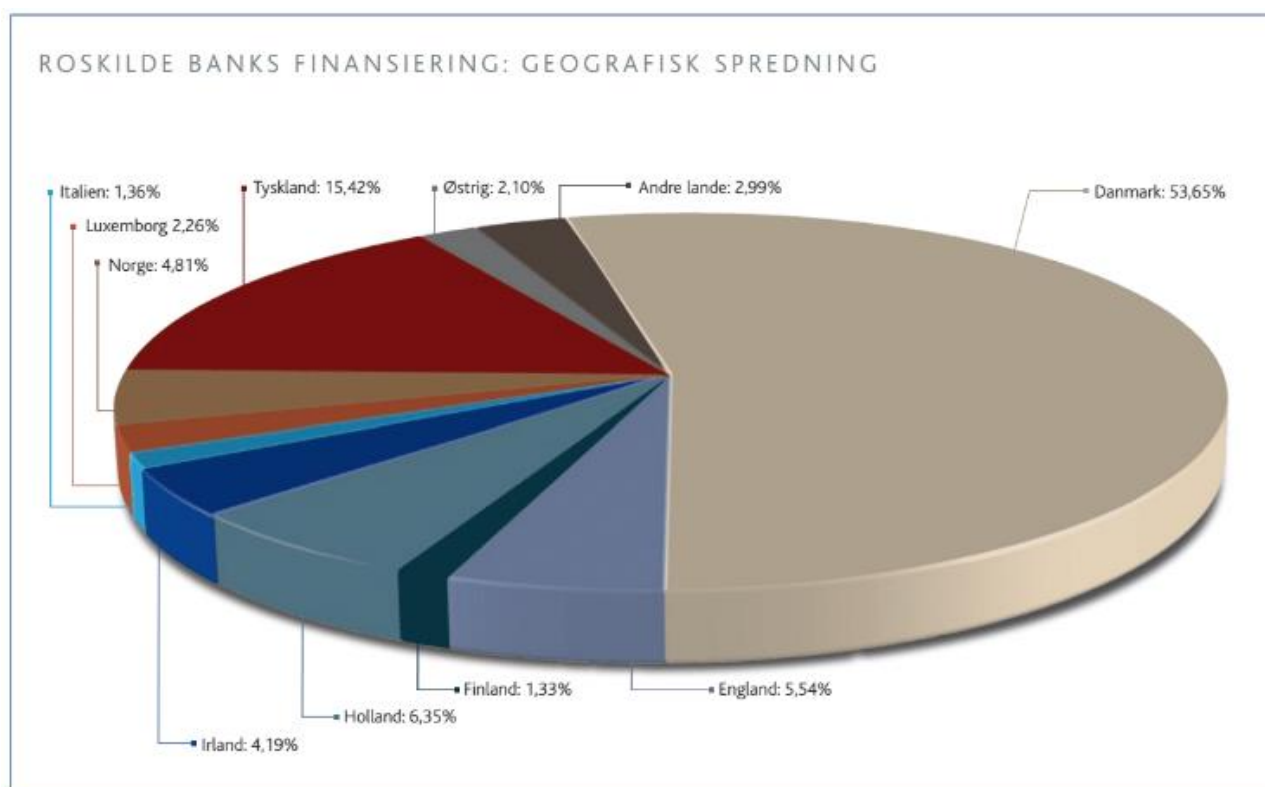
Graf 3 – Likviditetsoverdækning 2004-2007 fordelt på procentuelle gruppe af danske pengeinstitutter.
Bilag 13 – s. 15

Ligesom Roskilde Bank, var størstedelen af sektoren præget af faldende likviditetsoverdækning. Ser vi på graf 3 er det især pengeinstitutter med den højeste likviditetsoverdækning i 2004 (rød 75 % og mørkegrøn 90 %) har oplevet de største fald. Begge grupper har fra 2004 til 2007 oplevet fald på over 100 %-point i likviditetsoverdækning.³¹ Vi kan dog se at Roskilde Bank skrabes bunden af diagrammet i alle år, sammen med gennemsnittet af pengeinstitutter med laveste likviditetsoverdækning (lysegrøn 10 % og blå 25 %). Selv efter at det vægtede gennemsnit af sektoren falder i

³¹ Bilag 13 – s. 15 – "Figur 8"

2007, og Roskilde Bank oplever en pæn stigning i samme periode, er Roskilde Banks likviditetsoverdækning cirka 35 % lavere end det vægtede gennemsnit af sektoren.

Det er min klare opfattelse, at Roskilde Banks manglende evne til at have nødvendig overskydende likviditet har været en stor faktor i dens konkurs, fordi den ikke har været ordentligt polstret, da finanskrisen ramte. Roskilde Bank havde finansieret sig forholdsvis

Graf 4 – Geografisk fordeling af Roskilde Banks finansiering
Bilag 4 – s. 28

kraftigt gennem udenlandske investorer, hvilket giver en øget risiko, når en krise rammer.

3.3 Ejendomseksponering

Nøgletal for ejendomseksponering er baseret på Roskilde Banks opgørelse af kreditrisici, hvor jeg har lagt procenter fra 'Bygge- og anlægsvirksomhed' og 'Ejendomsadministration og -handel, forretningsservice' sammen. Privatudlån til ejendomsudlån er ikke særskilt

specificeret, hvorfor denne ikke er medregnet. Jeg antager derfor at den eventuelle del af ovennævnte 2 erhvervsbrancher, som ikke er omfattet af tilsynsdiamantens definition på ejendomseksponering, som minimum opvejes af det førnævnte og ikke medregnede private ejendomsudlån.

Trenden fra summen af store engagementer fortsætter for Roskilde Bank i ejendomseksponering. I alle 5 regnskabsår har Roskilde Bank ligget over Tilsynsdiamantens grænseværdi for andelen af bankens samlede udlån og garantidebitorer, som hører under brancherne 'fast ejendom' og 'gennemførelse af byggeprojekter'.

I år 2003 udgjorde Roskilde Banks ejendomseksponering 26 % af bankens samlede udlån og garantidebitorer, altså 1 %-point over Finanstilsynets grænseværdi.³²

Ejendomseksponering stiger fra 2003 til 2004 med 11 %-point til 37 %³³. Fra 2004 til 2005 sker der en stigning med 2 %-point til 39 %.³⁴ I 2006 lyder ejendomseksponeringen 44 %³⁵, altså en stigning på 5 %-point. Endeligt sker der fra 2006 til 2007 en stigning på 2 %-point til 46 % af bankens samlede udlån og garantidebitorer.³⁶

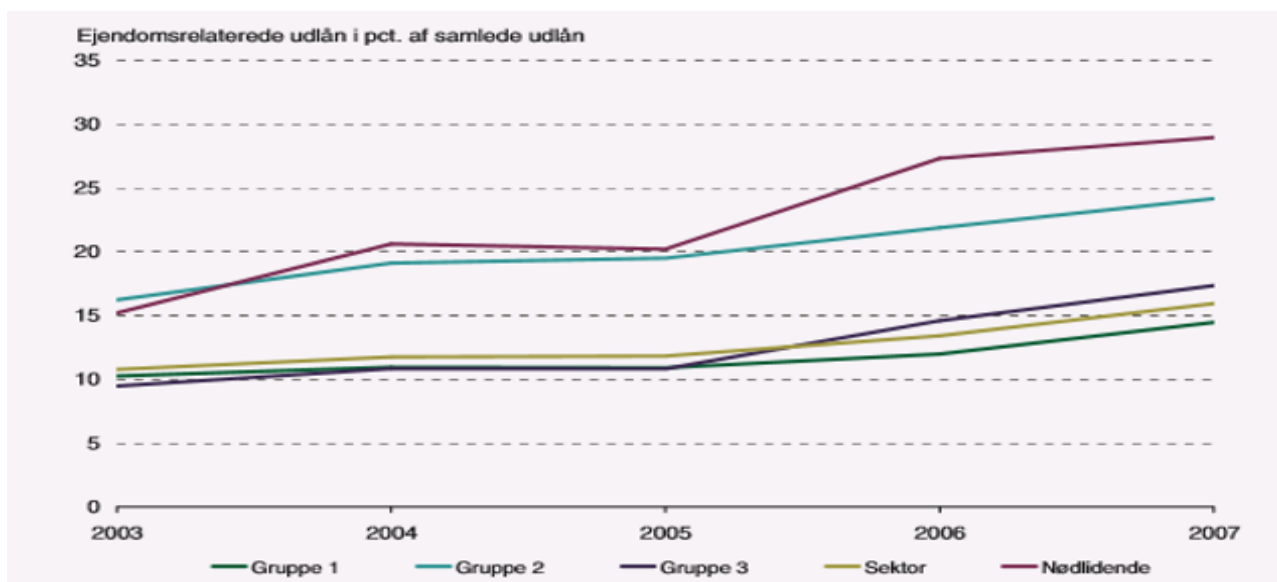
³² Bilag 7 – s. 33 – Note 26 – "Kreditrisici"

³³ Bilag 7 – s. 33 – Note 26 – "Kreditrisici"

³⁴ Bilag 6 – s. 35 – Note 26 – "Kreditrisici"

³⁵ Bilag 4 – s. 47 – Note 25 – "Kreditrisici"

³⁶ Bilag 4 – s. 47 – Note 25 – "Kreditrisici"

Graf 5 – Ejendomseksponering 2003-2007 i danske pengeinstitutter, fordelt på grupper
Bilag 14 – s. 16

Vi kan igen sammenligne Roskilde Bank med sektoren. På graf 5 ser vi at nødlidende pengeinstitutter sammen med gruppe 2 pengeinstitutter i gennemsnit ligger ca. 50 % højere end gruppe 1 pengeinstitutterne, gruppe 3 pengeinstitutterne og sektoren. De nødlidende pengeinstitutter og gruppe 2 pengeinstitutternes niveau blegner dog lidt i forhold til Roskilde Bank, som allerede i 2003 lå omkring 150 % højere end gruppe 1 pengeinstitutterne.

Igen tegnes et farligt billede. Roskilde Bank ligger allerede i 2003 i et højt niveau på ejendomseksponering. Jeg mener at det største problem ved en kraftig eksponering er en, fra Roskilde Banks side, dårlig risikospredning af den samlede udlånsportefølje.

3.4 Funding ratio

Som tidligere skrevet viser funding ratio bankens forhold mellem udlån og stabil funding (eksklusiv obligationer med løbetid < 1 år). Da ny kapital kan

	Udlån	Indlån	Egenkapital	Udstedte obl.	Funding ratio	Udlån/indlån
2007	32551	17376	2633	7304	1,19179	1,873331031
2006	23765	12360	2494	1358	1,46592	1,922734628
2005	14962	9405	1705		1,34671	1,590855928
2004	9688	6290	1063	0	1,31756	1,540222576
2003	6991	5019	957		1,16985	1,392906954

Tabel 2 – Roskilde Banks funding ratio samt nøgletal brugt til udregning
Bilag 3 – "Funding ratio"

være svær at få fat i under en finansiel krise, er det derfor vigtigt, at en bank kan holde til

kraftige tab i en periode. Derfor skal funding ratio være under tilsynsdiamantens grænseværdi på 1, således at banken har mere arbejdende kapital end den har udlån.

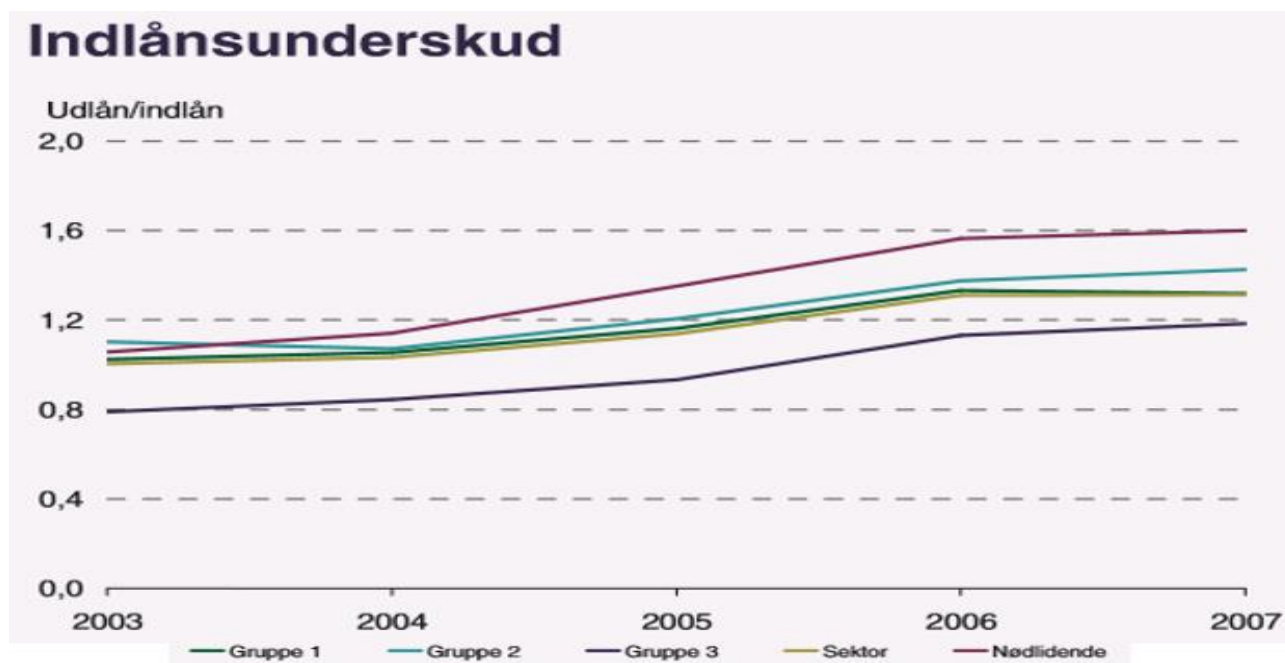
Funding ratio fremgår ikke i Roskilde Banks årsrapporter, hvorfor jeg har udregnet den

selv ved hjælp af følgende formel: $Ratio_{funding} = \frac{Udlån}{Indlån + Egenkapital + udstedte obl.}$. I

årsrapporterne fremgår der også først fra 2006 tal på udstedte obligationer, hvorfor der ikke er tal for dette i udregningerne for 2003, 2004 og 2005.

Igen kommer Roskilde Bank til kort, da funding ratio i alle 5 år overskrider tilsynsdiamantens grænseværdi. I år 2003 er funding ratio 1,1698, altså 16,98 % højere end grænseværdi. Denne stiger i 2004 til 1,3176, svarende til en stigning på 12,63 %. Fra 2004 til 2005 stiger funding ratio med 2,21 % til 1,3467. I 2006 er funding ratio steget med 8,85 % til 1,4659. Fra 2006 til 2007 falder funding ratio med 18,70 % til 1,1918. Dette skyldes primært en udstedelse i forbindelse med EMTN-programmet på 750.000.000 EUR, svarende til 5.573.720.000 DKK, som må siges at være en særskilt doping, og ikke nødvendigvis et tegn på en sundere udvikling.

Da funding ratio ikke blev opgjort i årsregnskaber i 2003 til 2007, har jeg i stedet valgt at sammenligne forholdet mellem udlån og indlån hos Roskilde Bank med resten af sektorens forhold mellem udlån og indlån. Havde jeg sammenlignet Roskilde Banks funding ratio med sektorens udlån/indlån, ville der være en vis skævvridning, da Roskilde Banks funding ratio også indeholder egenkapital og udstedte obligationer. Dette ville, alt andet lige, have givet Roskilde Bank en proportionelt større nævner, og derfor også et proportionelt lavere nøgletal.

Figur 4 – Indlånsunderskud 2003-2007 i danske pengeinstitutter, fordelt på grupper
Bilag 14 – s. 16

Vi kan se at Roskilde Bank i 2003 ligger væsentligt over gennemsnittet af såvel de særskilte grupper og sektoren som hele.

Roskilde Bank lå i 2003 cirka 27-28 % højere end de nødlidende pengeinstitutter og gruppe 2 pengeinstitutterne, og cirka 39 % højere end gruppe 1 pengeinstitutterne.

Fortsætter vi sammenligningen med gennemsnittet af sektoren, ser vi følgende: Roskilde Bank ligger over 49 % over sektoren. I både 2005, 2006 og 2007 holder Roskilde Banks forhold mellem udlån og indlån sig over 40 % over sektorens forhold (henholdsvis cirka 42 %, 48 % og 46 %).

3.5 Udlånsvækst

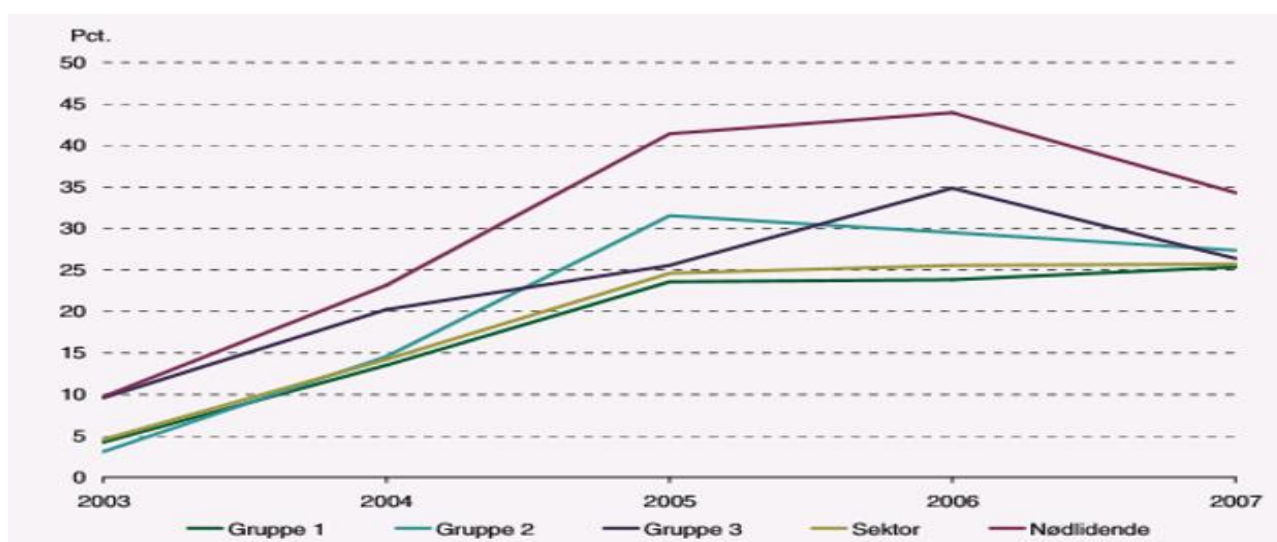
Udlånsvæksten for Roskilde Bank var i 2003 inden for skiven i forhold til tilsynsdiamantens grænseværdi på 20 %. Væksten var her 13 %.³⁷ Året efter stiger udlånsvæksten med 25 %-point til 38 %³⁸, og ligger nu væsentligt over grænseværdien. Fra 2004 til 2005 stiger

³⁷ Bilag 4 – s. 6 – "Kreditrisiko"

³⁸ Bilag 4 – s. 6 – "Kreditrisiko"

udlånsvæksten til 54 %, altså en stigning på 16 %-point.³⁹ Der sker yderligere en stigning på 5 %-point fra 2005 til 2006, hvor udlånsvækst lød 59 %.⁴⁰ Udlånsvæksten falder herefter med 22 %-point, til 37 % i 2007.⁴¹

Som vi også kan se på funding ratioen for Roskilde Bank, kan der opstå et væsentligt problem ved at have så stor udlånsvækst. Kan banken ikke i takt med stigningen i udlån skaffe kapital, kan banken risikere at være overeksponeret for blandt andet kriser, som jeg også beskrev under punktet "funding ratio".

Graf 6 – Udlånsvækst 2003-2007 i danske pengeinstitutter, fordelt på grupper
Bilag 14 – s. 16

Sammenligner vi Roskilde Banks udlånsvækst med udlånsvæksten i sektoren, ser vi et mønster meget lig de andre nøgletal. Vi kan på graf 6 se at selvom alle grupperne har forholdsvis høje, gennemsnitlige stigninger i udlånsvækst, er det især de nødlidende pengeinstitutter, der vækster. Dette må helt eller delvist blive løftet kraftigt af Roskilde Bank, da Roskilde Bank i 2003 havde en udlånsvækst 30 % højere end gennemsnittet af nødlidende pengeinstitutter. Selv efter en kraftig stigning til omkring 44 % i gennemsnit i 2006 for nødlidende pengeinstitutter, lå Roskilde Bank 34 % over dette gennemsnit, med sine 59 % i udlånsvækst.

Gruppe 1 pengeinstitutterne og sektoren har i perioden 2003 til 2005 oplevet et større procentuel stigning i udlånsvækst end både Roskilde Bank og de nødlidende

³⁹ Bilag 4 – s. 6 – "Kreditrisiko"

⁴⁰ Bilag 4 – s. 6 – "Kreditrisiko"

⁴¹ Bilag 4 – s. 6 – "Kreditrisiko"

pengeinstitutter, cirka 390 % mod Roskilde Banks stigning på 315 % i samme periode. Det er dog værd at nævne, at udgangspunktet er væsentligt forskelligt for både gruppe 1 pengeinstitutterne, Roskilde Bank og de nødlidende pengeinstitutter. Det kan vi se på ændring i procentpoint. Hvor Roskilde Banks procentuelle ændring i udlånsvækst kun udgør knap 81 % af gruppe 1 pengeinstitutternes stigning mellem 2003 og 2005, har Roskilde Bank oplevet en stigning i %-point, der er 22 %-point højere end gruppe 1 pengeinstitutterne.

4 Solvenskrav og solvensbehov

Udover at være underlagt ovennævnte krav til blandt andet vækst og eksponering, i henhold til tilsynsdiamanten, er pengeinstitutter ligeledes underlagt en række kapitalkrav, jævnfør FIL §124.⁴²

Kapitalelement	Benævnelser	Minimumskrav *
Egentlig kernekapital	Core Tier 1, Common Equity Tier 1 (CET 1)	4,5
+ Hybrid kernekapital	Additional Tier 1 (A-Tier 1)	1,5
= Kernekapital		
+ Supplerende kapital	Ansvarlig lånekapital, Tier 2	2,0
= Kapitalgrundlag		8,0
* I procent af risikoeksponeringen		

Figur 5 – Basiskapitalkrav
Bilag 9 – Slide 8

Der er for alle pengeinstitutter et basissolvenskrav (søjle-I krav) på 8,0 % af risikoeksponeringen jævnfør Basel III likviditetskrav⁴³, som opgjort i figur 5.

Der har tidligere været en undtagelse for pengeinstitutter der den 18. december 1989 havde en basiskapital mindre end 5 millioner euro jævnfør FIL § 129 stk. 3. FIL § 129 er sidenhen ophævet.

Basissolvenskrav opgøres som en kombination af egentlig kernekapital, hybrid kernekapital og supplerende kapital.

⁴² Finanstilsynet - 2017 (offentliggjort 20/10/2017) - Retsinformation. – ”Bekendtgørelse af lov om finansiel virksomhed” (LBK nr 1140) - Kapitel 10

⁴³ Bilag 10 – ”Minimum Total Capital”

Egentlig kernekapital (CET 1 kapital) er den mest sikre form for kapital. Her er tale om pengeinstituttets overskud fra tidligere år, fratrullet eventuelt udbytte betalt i det givne år, altså endeligt overført resultat. Udover pengeinstituttets overskud indeholder den egentlige kernekapital også pengeinstituttets salg af pengeinstituttets aktier.

Da aktionærer alt andet lige står sidst i køen til at modtage penge ved et eventuelt konkursbo, anses penge herfra som værende sikre for pengeinstituttet.

Minimumskravet for egentlig kernekapital udgør nu 4,5 % af risikoeksponeringen. Minimumskravet udgjorde i 2014 4,0 %, og i 2013 udgjorde kravet 3,5 %⁴⁴

Hybrid kernekapital (A-Tier 1 kapital) er lån til banken, men ikke i den helt traditionelle forstand. Normalvis vil et lån have en aftalt afvikling eller løbetid. Hybrid kernekapital derimod er mere en mellemting mellem aktie- og lånekapital. Det betyder blandt andet at hybrid kernekapital hverken har fast løbetid eller opsigelse, hvorfor långiver ikke pludselig kan kræve sine penge hjem, hvis han/hun/de ser faretegn hos pengeinstituttet.⁴⁵

Hybrid kernekapital er derfor mere sikker end anden lånekapital, dog ikke lige så sikker som egentlig kernekapital.

Minimumskravet til hybrid kernekapital er svarende til 1,5 % af risikoeksponeringen.⁴⁶

Egentlig kernekapital og hybrid kernekapital udgør tilsammen pengeinstituttets kernekapital.

En del af hybrid kernekapital kan og må ikke medregnes i pengeinstituttets kernekapital. Den del kan i stedet medregnes i supplerende kapital.

Sidst i basissolvenskravet er supplerende kapital (A-Tier 2 kapital). Ligesom hybrid kernekapital er supplerende kapital primært lån. Den væsentlige forskel er dog, at lån under supplerende kapital har en fast løbetid, hvor lånene ved udløb skal indfries.

⁴⁴ Bilag 10 – "Minimum Common Equity Capital Ratio"

⁴⁵ David Bentow - Berlingske Business – 2009 - "FAKTA: Egenkapital, hybrid kernekapital og supplerende kapital"

⁴⁶ Bilag 10 – "Minimum Tier 1 Capital" fratrullet "Minimum Common Equity Capital Ratio"

Da lånene i supplerende kapital har udløb, må disse alt andet lige anses for mindre sikre/mindre værdifulde.⁴⁷

Minimumskravet til supplerende kapital er svarende til 2,0 % af risikoeksponeringen.⁴⁸

Finanstilsynet arbejder ud fra en 8+-tilgang. Med dette menes der at der for alle pengeinstitutter gælder 8,0 % reglen, med tillæg af et individuelt solvensbehov.

Det antages for et pengeinstitut, at solvens svarende til 8,0 % af risikoeksponeringen dækker de almindelige risici forbundet med standarddrift af et pengeinstitut. Herudover er det så det enkelte pengeinstituts drift og risikoeksponering, der skal ligge til grund for et eventuelt tillæg i solvensen.

Det individuelle solvensbehov fastsættes af pengeinstitutts bestyrelse og direktionen jævnfør FIL § 124, stk. 4. Det individuelle solvensbehov kan dog ikke være mindre end

Type	Benævnelser	Krav *
Kapitalbevaringsbuffer	Buffer på 2,5 procent af den samlede risikoeksponering. Opfyldes med egentlig kernekapital → samlet krav til den egentlige kernekapital 7,0 procent.	2,5
Modcyklisk(kontracyklisk) kapitalbuffer	Buffer på 2,5 procent oveni kapitalbevaringsbufferen (→ der fuldt indfaset kræver, at den egentlige kernekapital udgør 9,5 procent). Beregnes modsat af den økonomiske udvikling.	0-2,5
Kapitalkrav til SIFI'er	Mellem 1-3 pct. af den samlede risikoeksponering	1-3
Kapitalkrav til GSIFI'er	Ej relevant i DK.	
Type	Benævnelser	Krav *
Søjle II-tillæg	Tillæg for beregnet individuelt solvensbehov, der fastsættes for hvert enkelt kreditinstitut individuelt. Tillægges kravet om min. 8 procent.	1-2

* 1 procent af risikoeksponeringen

Figur 6 - Tillæg til solvenskrav

Bilag 9 – Slide 9

basissolvenskravet og minimumskapitalkravet jævnfør FIL § 124, stk. 2.

⁴⁷ David Bentow - Berlinske Business – 2009 - "FAKTA: Egenkapital, hybrid kernekapital og supplerende kapital"

⁴⁸ Bilag 10 – "Minimum Total Capital" Fratrullet "Minimum Tier 1 Capital"

Såfremt Finanstilsynet ikke finder det individuelle solvensbehov, der er fastsat af pengeinstituttets bestyrelse og direktion, tilfredsstillende, kan Finanstilsynet fastsætte et højere individuelt solvenskrav jævnfør FIL § 124, stk. 5.⁴⁹

I figur 6 ser vi nederst det førnævnte tillæg, som sammen med basissolvenskravet udgør det individuelle solvensbehov.

Siden 1. januar 2014 har pengeinstitutter i EU-lande været underlagt CRR og CRD IV som er henholdsvis en forordning om kapitalkrav (CRR) og et direktiv om kapitalkrav (CRD IV).

I CRR beskrives de førnævnte basiskapitalkrav (Tier 1 og Tier 2 kapital). Ud over disse kapitalkrav fastsætter CRD IV hvordan pengeinstitutter skal have en yderligere buffer svarende til 2,5 % af risikoeksponeringen. Denne buffer skal opfyldes med egentlig kernekapital. Såfremt et pengeinstitut ikke kan eller vil opfylde kravet om kapitalbevaringsbufferen på 2,5 % af risikoeksponeringen, skal pengeinstituttet enten helt eller delvist stoppe udbetalingen af dividender og/eller bonusser til blandt andet pengeinstituttets ledelse.⁵⁰

CRD IV fastsætter ydermere, hvordan pengeinstitutter skal have en kontracyklisk kapitalbuffer på op til 2,5 % af risikoeksponeringen. Formålet med en kontracyklisk kapitalbuffer er, at pengeinstitutter i perioder med højkonjunktur alt andet lige har ekstra likviditet og derfor i disse perioder skal lægge en del af denne ekstra likviditet til side, således at pengeinstitutterne er polstret bedre, når der igen er perioder med lavkonjunktur. Denne buffer skal ligeledes opfyldes med egentlig kernekapital. På samme måde som kapitalbevaringsbufferen skal et pengeinstitut enten helt eller delvist stoppe udbetaling af dividender og/eller bonusser, såfremt pengeinstituttet ikke overholder den fastsatte kontracykliske kapitalbuffer.⁵¹

Samlet set betyder det at et pengeinstituts egentlige kernekapital ikke skal udgøre "blot" 4,5 %, jævnfør CRR, men op til 9,5 % af risikoeksponeringen.

⁴⁹ Finanstilsynet – Retsinformation – 2017 - "Bekendtgørelse af lov om finansiel virksomhed" (LBK nr 1140) – Kapitel 10

⁵⁰ Det Europæiske Råd - ajourført 10/11/2017 - "Kapitalkrav til banksektoren" – "2. Direktivet om kapitalkrav - vigtigste punkter"

⁵¹ Det Europæiske Råd - ajourført 10/11/2017 - "Kapitalkrav til banksektoren" – "2. Direktivet om kapitalkrav - vigtigste punkter"

Sidst men ikke mindst fastsætter CRD IV også, hvordan pengeinstitutter skal have en yderligere buffer, afhængigt af hvor systemisk vigtigt det givne pengeinstitut er. Denne buffer kaldes en systemisk risikobuffer, og udgør 1-3 % af risiko-eksponeringen.⁵²

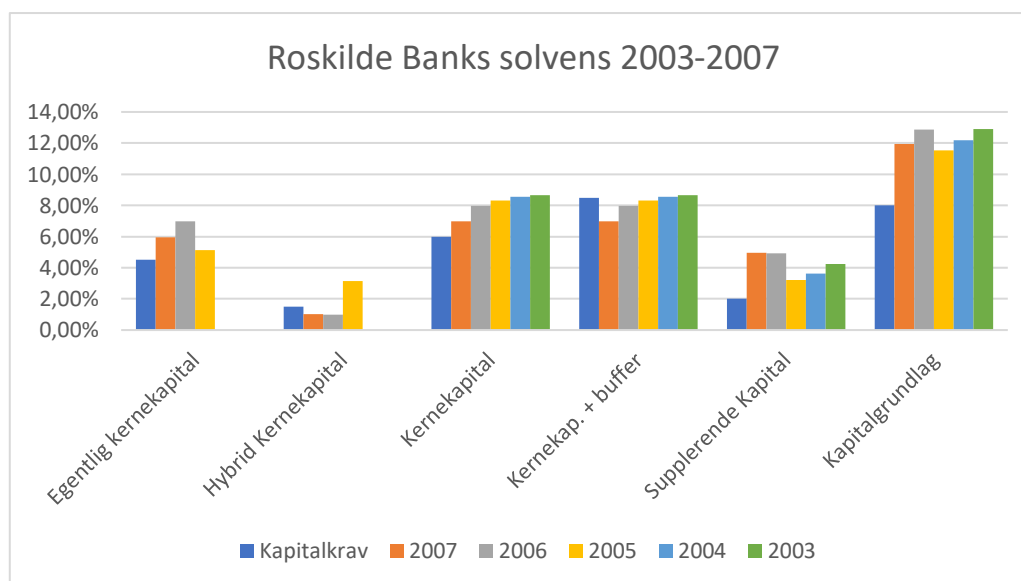
	Systemiskhed	Institutter	SIFI-bufferkrav
Kategori 1	≤ 5	DLR Kredit A/S (1,9) Sydbank A/S (3,2)	1,0 pct.
Kategori 2	[5-15[	Jyske Bank A/S (5,4)	1,5 pct.
Kategori 3	[15-25[	Nordea Bank Danmark A/S (16,9) Nykredit Realkredit A/S (19,7)	2,0 pct.
Kategori 4	[25-35[	-	2,5 pct.
Kategori 5	≥ 35	Danske Bank A/S (37,4)	3,0 pct.

Figur 7 - Eksempler på systemisk kapitalbuffer-krav

Bilag 9 – Slide 10

I figur 7 ses eksempler på danske pengeinstitutter, som får stillet bufferkrav alt efter hvor systemisk vigtige de hver især er.

5 Analyse af Roskilde Banks solvens i forholdt til solvenskrav og solvensbehov (2003-2007)

Graf 7 – Roskilde Banks kapital i forhold til risikoeksponeringen i perioden 2003-2007

Bilag 3 – "Kapital"

⁵² Det Europæiske Råd - ajourført 10/11/2017 - "Kapitalkrav til banksektoren" – " 2. Direktivet om kapitalkrav - vigtigste punkter"

Kernekapital og Kapitalgrundlag (solvensprocent) er oplyst i Roskilde Banks

	Egentlig kernekapital	Hybrid Kernekapital	Kernekapital	Kernekap. + buffer	Supplerende Kap	Kapitalgrundlag
Kapitalkrav	4,50%	1,50%	6,00%	8,50%	2,00%	8,00%
2007	5,95%	1,03%	6,98%	6,98%	4,96%	11,94%
2006	6,97%	0,99%	7,96%	7,96%	4,91%	12,87%
2005	5,15%	3,15%	8,30%	8,30%	3,22%	11,52%
2004			8,56%	8,56%	3,63%	12,19%
2003			8,65%	8,65%	4,24%	12,89%

Tabel 3 – Roskilde Banks kapital i forhold til risikoeksponeringen i perioden 2003-2007

Bilag 3 – "Kapital"

årsrapporter.

Note	(1.000 kr.)	2007	2006
22	Solvensopgørelse		
	Egenkapital / kernekapital	2.584.853	2.493.929
	Foreslået udbytte	-37.644	-34.222
	Immaterielle aktiver	-5.494	-3.397
	Hybrid kernekapital	448.538	350.000
	Kapitalandele m.v. > 10 pct., halvdelen heraf	-9.708	0
	I alt kernekapital efter fradrag	2.980.545	2.806.310
	Ansvarlig lånekapital	1.954.001	1.752.273
	Opskrivningshenlæggelser	48.278	0
	Hybrid kernekapital	123.569	0
	Kapitalandele m.v. > 10 pct., halvdelen heraf	-9.708	-17.935
	I alt basiskapital efter fradrag	5.096.685	4.540.648
	Vægtede poster uden for handelsbeholdningen	31.975.230	22.824.527
	Vægtede poster under strengen	8.324.834	9.083.186
	Vægtede poster med modpartsrisiko	232.739	312.529
	Vægtede poster med markedsrisiko m.v.	2.148.710	3.050.710
	Vægtede poster i alt	42.681.513	35.270.952
	Kernekapital efter fradrag i procent af vægtede poster i alt	7,0%	7,9%
	Solvensprocent ifølge FIL § 124, stk. 1	11,9%	12,8%

Figur 8 – Roskilde Banks kapital i DKK 2006 og 2007

Bilag 4 – s. 46 - note 22

Kernekapital er opgjort som ét samlet Tier-1 procenttal og ikke opdelt i egentlig kernekapital og hybridkapital. Egentlig kernekapital og hybridkapital er derfor udregnet på følgende måde:

$$\begin{aligned}
 & \text{Egentlig kernekapital}_{\%} \\
 &= \frac{\text{Kernekapital}_{\%}}{\text{Kernekapital}_{kr}} \\
 & * (\text{Egenkapital}_{kr} - \text{Foreslået udbytte}_{kr} - \text{Imm. aktiver}_{kr})
 \end{aligned}$$

Herefter er hybrid kernekapital udregnet:

$$\text{Hybrid kernekapital}_{\%} = \text{Kernekapital}_{\%} - \text{Egentlig kernekapital}_{\%}$$

Kroner/løre-opdeling er ikke foretaget for Roskilde Banks regnskabsår 2004 og 2003, hvorfor tallene ikke fremgår af Graf 3 og tabel 3.

5.1 Egentlig kernekapital

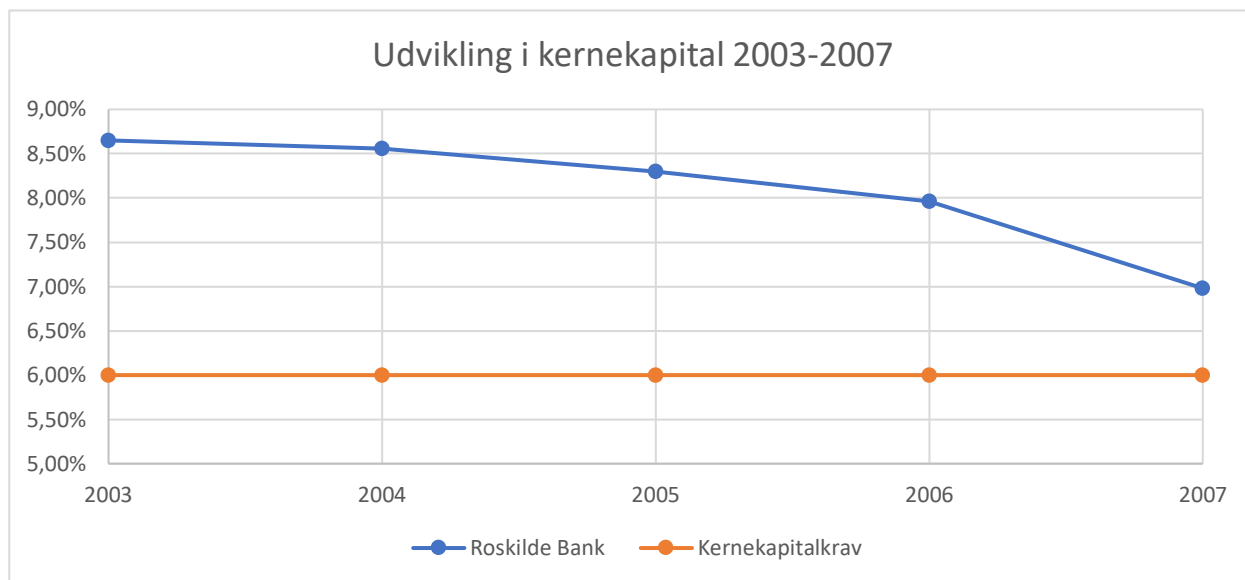
I 2005 lå Roskilde Banks egentlige kernekapital på 5,15 %, 0,65 %-point over Finanstilsynets mindstekrav på 4,5 %. Fra 2005 til 2006 steg den egentlige kernekapital med 1,82 %-point til 6,97 %. I 2007 lød den egentlige kernekapital på 5,95 %, altså et fald på 1,02 %-point.

5.2 Hybrid kernekapital

Roskilde Banks hybrid kernekapital udgjorde i 2005 3,15 % af bankens risikoeksponering (vægtede poster). Dette er 1,65 %-point over Finanstilsynets mindstekrav på 1,5 %. I 2006 er bankens hybrid kernekapital faldet med 2,16 %-point til 0,99 %, og ligger nu under mindstekrav.

Der sker en mindre stigning fra 2006 til 2007, på 0,04 %-point, til 1,03 %.

5.3 Kernekapital

Graf 8 – Roskilde Banks udvikling i kernekapital år 2003-2007
Bilag 3 – "Kapital"

Finanstilsynets mindstekrav udgør samlet 6,0 % af bankens risikoeksponering.

I 2003 udgjorde Roskilde Banks kernekapital 8,65 %.⁵³ Fra 2003 til 2004 falder kernekapitalen med 0,09 %-point til 8,56 %.⁵⁴ I 2005 er bankens kernekapital 8,30 %⁵⁵, et fald på 0,26 %-point.

Kernekapitalen falder yderligere 0,34 %-point fra 2005 til 2006, til 7,96 %.⁵⁶

Endeligt falder Roskilde Banks kernekapital fra 2006 til 2007 med 0,98 %-point til 6,98 %.⁵⁷

Roskilde Bank har således overholdt Finanstilsynets krav for egentlig kernekapital og kernekapital i perioden 2003 til 2007.

	Kernekapital	Fald (årX-år(X+1))
2007	6,98%	0,98%
2006	7,96%	0,34%
2005	8,30%	0,26%
2004	8,56%	0,09%
2003	8,65%	
Total		1,67%
Gennemsnit		0,42%

Tabel 4 – Procentvis udvikling af Roskilde Banks kernekapital år 2003-2007
Bilag 3 – "Kapital"

⁵³ Bilag 4 – s. 26 - "Solvens og kapital"

⁵⁴ Bilag 4 – s. 26 - "Solvens og kapital"

⁵⁵ Bilag 4 – s. 26 - "Solvens og kapital"

⁵⁶ Bilag 4 – s. 26 - "Solvens og kapital"

⁵⁷ Bilag 4 – s. 26 - "Solvens og kapital"

Der ses dog en tydelig, negativ trend. Med et gennemsnitligt årligt fald i kernekapital i perioden på 0,42 %-point, hvor især 2006 til 2007 viser et voldsomt fald, vil Roskilde Bank gennemsnitligt set ikke overholde lovkravet i 2010. Set i lyset af at der ikke er tale om en lineær negativ udvikling, men nærmere en eksponentiel negativ vækst, kunne man antage at Roskilde Banks kernekapital allerede i 2008 ville ligge under lovkravet på 6,0 %. Dette er selvfølgelig betinget af, at Roskilde Bank ikke tager drastiske midler i brug for at undgå et yderligere fald i kernekapitals-procenten.

Problemet bag den negative trend understreges yderligere af, at der sker så stort en fald fra 2006 til 2007, på trods af at Roskilde Bank i perioden 12. marts til 3. april 2007 foretager en aktieudvidelse på 10 % svarende til nominelt 11.407.320 DKK.⁵⁸ Hertil kommer den tidligere nævnte udlånsvækst fra 2006 til 2007 på 37 %.

Note (1.000 kr.)		
	2007	2006
25 Kreditrisici		
Udlån og garantidebitorer fordelt på sektorer og brancher i pct. ultimo året		
Offentlige myndigheder	1%	1%
Erhverv		
Landbrug, jagt og skovbrug	3%	3%
Fiskeri	0%	0%
Fremsstillingsvirk., råstofudv., el-, gas-, vand- og varmekværker	4%	3%
Bygge- og anlægsvirksomhed	11%	10%
Handel, restaurations- og hotelvirksomhed	4%	3%
Transport, post og telefon	1%	1%
Kredit- og finansieringsvirksomhed samt forsikringsvirksomhed	9%	6%
Ejendomsadministration og -handel, forretningservice	35%	34%
Øvrige erhverv	4%	5%
I alt erhverv	71%	65%
Private	28%	34%
I alt	100%	100%

Figur 9 - Roskilde Banks udlån og garantidebitorer fordelt på sektorer og brancher 2006 og 2007
Bilag 4 – s. 47 – Note 25

Set i lyset af at Roskilde Bank øger andelen af lån til erhverv, og i 2007 har nettonedskrivning på udlån på 265.581.000 DKK⁵⁹, hvor nettonedskrivning i 2004, 2005 og 2006 i gennemsnit har været 18.921.333 DKK⁶⁰,

$(Nedskrivning_{gns.} = \frac{(51.443.000 \text{ DKK} + 22.820.000 \text{ DKK} - 17.499.000 \text{ DKK})}{3})$, må det antages at Roskilde Bank i stigende grad bevilgede mere risikable (dårligere sikrede) udlån til især erhvervsengagementer, som resulterede i større tab.

Lige præcis ved en sådan kreditgivning er det uhyre vigtigt at have den fornødne, sikre kapital til at kunne modstå tab.

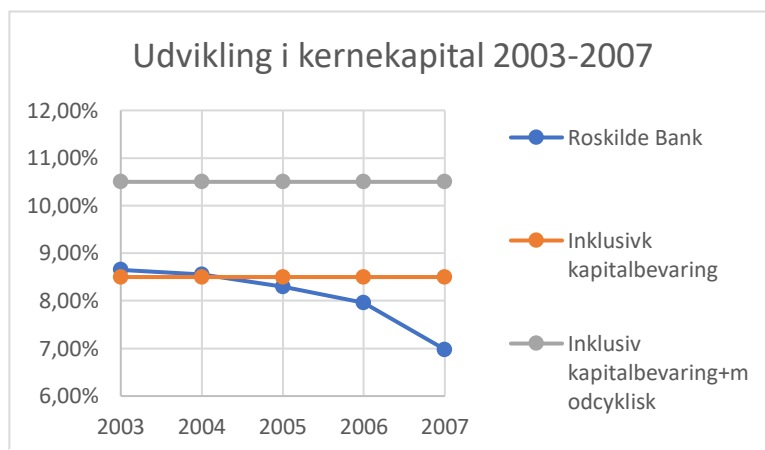
⁵⁸ Bilag 11

⁵⁹ Bilag 4 – s. 41 – Note 8

⁶⁰ Bilag 4 – s. 41 – Note 8 / Bilag 6 – s. 28 – Note 8

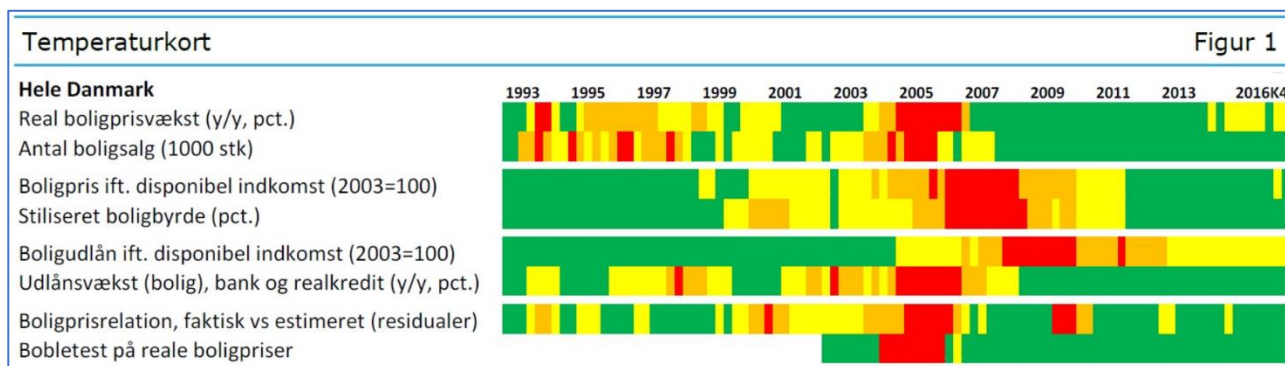
Roskilde Bank havde altså udsigt til ikke at kunne opfylde Finanstilsynets solvenskrav, hvilket også blev tilfældet den 24. august 2008, hvor Roskilde Bank efter blandt andet et milliardtab ikke længere kunne opfylde solvenskravet.⁶¹

Helt grelt ville det se ud, såfremt Roskilde Bank skulle opfylde kapitalkrav stillet senere i forbindelse med CRD IV direktivet, altså kapitalbevaringsbufferen og den kontracykliske buffer. Jeg har antaget en modcyklisk kapitalbuffer på 2,0 %, da man i 2007 må siges at have haft en forholdsvis kraftig højkonjunktur. Dette ses blandt andet af nedenstående temperaturkort fra Det Systemiske Risikoråd.

Graf 9 – Udviklingen af Roskilde Banks kapital i forhold til kapital plus henholdsvis kapitalbevaringsbuffer og kapitalbevaringsbuffer+modcyklisk kapitalbuffer.
Bilag 3 – "Kapital"

Her ses en høj boligpris i forhold til disponibel indkomst (hvor år 2003 er indeks 100), samt en procentuelt høj boligbyrde. Dog er boligudlån i forhold til disponibel indkomst og udlånsvækst "kun" relativt høj, hvorfor jeg ikke antager den højeste kontracykliske buffer på 2,5 %.

Figur 10 – Temperaturkort over det danske boligmarked år 1993-2016K4
Bilag 12 – s.1

⁶¹ Ritzau – Børsen – 2012 - "Fakta: Sådan krakkede Roskilde Bank",

2007	Krav i procent	Krav i kroner	Faktisk beløb
Egentlig kernekapital	4,50%	1.920.668.085,00	2.541.715.000,00
Hybrid kernekapital	1,50%	640.222.695,00	438.830.000,00
Kernekapital	6,00%	2.560.890.780,00	2.980.545.000,00
Supplerende kapital	2,00%	853.630.260,00	2.116.140.000,00
Basiskapital	8,00%	3.414.521.040,00	5.096.685.000,00
Kapitalbevarings- buffer	2,50%	1.067.037.825,00	-
Kontracyklisk kapitalbuffer	2,00%	853.630.260,00	-
I alt		11.310.600.945,00	13.173.915.000,00

Tabel 5 – Opgørelse af Kapitalkrav i forhold til Roskilde Banks risikoeksponering 2007 og Roskilde Banks faktiske kapital.
Bilag 3 – "Kapitalkrav"

Opgørelsen vil således se sådan ud:

Grundet overskuddet i Roskilde Banks egentlige kernekapital i forhold til kravet på 4,5 % af bankens vægtede poster (42.681.513.000 DKK i 2007)⁶², kan jeg overføre 621.046.915 DKK (2.541.715.000 DKK – 1.920.668.085 DKK) til kapitalbevaringsbufferen. Eftersom kapital til kapitalbevaringsbufferen skal komme fra egentlig kernekapital, mangler Roskilde Bank "kun" yderligere 445.990.910 DKK (1.067.037.825 DKK – 621.046.915 DKK) for at opfylde kapitalbevaringsbufferkravet på 2,5 % af bankens vægtede poster.

Hertil kommer den kontracykliske kapitalbuffer. Da der ikke er overskydende egentlig kernekapital, efter førnævnte overførsel til kapitalbevaringsbufferen, mangler Roskilde Bank således de fulde 853.630.260 DKK for at opfylde kravet.

Roskilde Bank vil ud fra ovenstående skulle stoppe udbetalingen af udbytte og bonus. Dette vil alt andet lige give et naturligt positivt skub, da en større del af bankens overskud vil kunne blive overført. Problemet ved uden videre at stoppe udbetaling af især udbytte er selvsagt den mulige negative effekt i markedet, hvor Roskilde Bank risikerer at investorer

⁶² Bilag 4 – s.46 – Note 22

finder bankens aktie mindre interessant, enten fordi der ikke betales udbytte eller fordi mangel på samme ses som et svaghedstegn.

Roskilde Bank kunne også lave aktieudvidelser. Dog må det anses for højst usandsynligt, for ikke at sige umuligt at opfylde krav kun ved aktier. Eftersom der mangler 1.299.621.170 DKK ($445.990.910 \text{ DKK} + 853.630.260 \text{ DKK}$) egentlig kernekapital for at opfylde det fulde krav, ville der være tale om en aktieudvidelse på 936 % i forhold til den foreliggende aktiekapital på 125.480.520 DKK (efter aktieudvidelse på 10 % og til kurs 100). Hvis Roskilde Bank kunne få kurs 300 på den aktieudvidelse, som de kunne ved 10 % udvidelsen, ville det stadigvæk kræve en udvidelse på 312 %.

Dette er også rent teoretisk, da der heller ikke nødvendigvis er en efterspørgsel i markedet, der kan måle sig med størrelsen på udvidelsen, om denne så måtte hedde 936 % eller 312 %.

Roskilde Bank kunne også vælge at reducere sine vægtede poster. Her kunne en åbenlys post være udlån. Igen må dette anses for at være en umulig opgave, da det ville kræve en reduktion i vægtede poster på samlet set $42.681.513.000 \text{ DKK} - \frac{2.541.715.000 \text{ DKK}}{4,5 \% + 2,5 \% + 2,0 \%} \leftrightarrow 42.681.513.000 \text{ DKK} - 28.241.277.777,78 \text{ DKK} = 14.440.235,22 \text{ DKK}$. Dette vil være en reduktion i Roskilde Banks samlede risikoeksponering på 33,83 %.

Den store mangel i egentlig kernekapital i forhold til bankens vægtede poster, kombineret med den tidligere nævnte negative trend i bankens kernekapital, må siges at være kraftige tegn på, at Roskilde Bank før eller siden var dømt til fiasko.

6 Konklusion for delemne 1

Roskilde Bank havde fra 2003 til 2007 meget høj vækst på især udlån og ejendomseksponering, hvoraf Roskilde Banks største engagementer udgjorde en væsentlig del. Sammenlignet med gennemsnittet af sektoren lå Roskilde Bank højere på alle nøgletal. Selv sammenlignet med gennemsnittet af nødlidende pengeinstitutter, hvori Roskilde Bank var inkluderet, lå Roskilde Bank væsentligt højere.

Roskilde Bank havde ydet massive udlån til flere, store erhvervskunder som var notorisk

kendt i ejendomsbranchen, herunder ejendomsspekulant Kenneth Schwartz Thomsen og ejendomsmatador Jørgen "Flexplan" Olsen. Roskilde Bank havde dermed ikke blot smidt mange penge på få heste, men havde også skabt en højst udiversificeret udlånsportefølje, med stor eksponering i ejendomsbranchen.

Jeg mener derfor at Roskilde Banks nøgletal og udviklingen af disse bestemt har været bekymrende. Som det ses ret tydeligt på analysen af Roskilde Banks nøgletal i forhold til tilsynsdiamanten, ville Roskilde Bank kun på få nøgletal og i få år have holdt sig inden for Finanstilsynets grænseværdier.

Udover at Roskilde Bank til sidst ikke kunne overholde datidens solvenskrav, da den i 2008 gik i betalingsstandsning, så det endnu værre ud, sammenlignet med nutidens regler og reguleringer om solvens. Roskilde Bank lå ikke bare under kapitalkravene, hvis man medregnede modcyklisk- og kapitalbevaringsbuffer, men havde også en faretruende kurs i udviklingen af sin solvens.

7 Roskilde Banks ledelse

Bestyrelsens rolle i et pengeinstitut er i store træk, jævnfør SL § 111, stk. 1, og FIL §§ 70 og 73, at varetage et pengeinstituts overordnede og strategiske ledelse. Dette betyder blandt andet at bestyrelsen jævnfør FIL § 70, skal fastlægge hvilke finansielle områder pengeinstituttet skal bevæge sig i, altså hvilken risikoprofil pengeinstituttet skal arbejde ud fra. Bestyrelsen skal også, jævnfør FIL § 70 stk. 2 pkt. 1 til 4, give direktionen skriftlige retningslinjer at arbejde ud fra, herunder om maksimalt påtaget risiko, bevillingsgrænser (før direktionens ramme er overskredet og der kræves stillingtagen fra bestyrelsen) og rapportering til bestyrelsen omkring de påtagede risici i pengeinstituttet.

Jævnfør ovennævnte ligger der altså en væsentlig byrde på en bestyrelses skuldre, og det kræver en vis indsigt og kompetence for at kunne forholde sig kritisk til pengeinstituttets politikker samt give direktionen et sundt og kompetent modspil.

Jeg vil derfor gå i dybden med sammensætningen af den væsentlige ledelse i Roskilde Bank (herunder bestyrelsen, dele af direktionen og enkelte ledende medarbejdere), samt bedømme disse kritisk ud fra blandt andet handlinger i årene inden Roskilde Banks

konkurs og anklager fra Finansiell Stabilitet i forbindelse med retssagen.

7.1 Roskilde Banks Bestyrelse

7.1.1 Jens Winther⁶³

Jens Winther sad i bestyrelsen i Roskilde Bank i perioden 24.04.1990⁶⁴ til 01.03.2006⁶⁵.

Jens Winther overtog rollen som bestyrelsesformand i 1997, indtil 01.06.2006 hvorefter Peter Müller blev udpeget som bestyrelsesformand.

Jens Winther var og er autoforhandler i Roskilde, hvor han også er bosat. Siden 15.08.1975 har Jens Winther ejet Jens Winther Automobiles, hvor reelt ejerskab senere er flyttet hovedsageligt til sønnen.

Jens Winther har på intet tidspunkt i sin tid som hverken bestyrelsesformand eller bestyrelsesmedlem i Roskilde Bank været nævneværdigt beskæftiget med andet end køb og salg af automobiles. Jens Winthers eneste finansrelaterede stilling undervejs er et mindre I/S ejendomsselskab ” Ejendommen Møllevej 2 Ringsted I/S Johnny Nielsen & Jens Winther”, hvor Jens Winther havde en relation fra 01.01.2002 til 30.06.2008.

Roskilde Bank har altså haft en bestyrelsesformand i en stor del af tiden, hvori banken vækstede allermest, som hverken havde aktive eller tidligere aktive relationer til den finansielle sektor, med undtagelse af Roskilde Bank.

7.1.2 Peter Müller⁶⁶

Peter Müller sad i bestyrelsen i Roskilde Bank i perioden 19.04.1991⁶⁷ til 06.10.2008.⁶⁸

Fra 14.03.1997 til 01.06.2006 var Peter Müller næstformand i bestyrelsen.

Som nævnt ovenfor overtog Peter Müller rollen som bestyrelsesformand 01.06.2006 fra Jens Winther.

Peter Müller var og er tøjforhandler i Roskilde, hvor han også er bosat.

⁶³ Bilag 18

⁶⁴ Bilag 17 – s. 15

⁶⁵ Bilag 17 – s. 6

⁶⁶ Bilag 19

⁶⁷ Bilag 17 – s. 14

⁶⁸ Bilag 16 – s. 12

På samme vis som Jens Winther har Peter Müller ikke andet erhvervserfaring end tøjhandel og sine bestyrelsesroller i Roskilde Banks Bestyrelse.

Roskilde Bank har derved givet styretøjet videre fra én bestyrelsesformand uden finansiell baggrund til en anden bestyrelsesformand uden finansiell baggrund.

7.1.3 Niels Krüger⁶⁹

Niels Krüger sad i bestyrelsen i perioden 03.03.1999⁷⁰ til 06.10.2008.⁷¹ Niels Krüger overtog Peter Müllers rolle som næstformand 01.06.2006 i forbindelse med Peter Müllers forfremmelse til bestyrelsesformand.

Niels Krüger er advokat og bosat i Roskilde.

Niels Krüger har en væsentlig erfaring inden for bestyrelsesarbejde, herunder også for ejendomsselskaber, hvorfor Niels Krüger må antages at have en vis erfaring på området. Det skal dog nævnes at af de 36 virksomheder hvor Niels Krüger har ophørte stillinger i bestyrelse eller direktion, er 9 af disse tvangsopløst, frivilligt likvideret eller erklæret konkurs.

7.1.4 Peter Holm

Peter Holm sad i bestyrelsen i perioden 26.02.1997⁷² til 06.10.2008.⁷³

Peter Holm var smedemester.

Peter Holm har umiddelbart ingen aktive eller ophørte relationer til finansielle virksomheder jf. CVR.dk, hvorfor det må antages at Peter Holm ikke har haft anden erhvervserfaring end sit smedearbejde, og ingen anden bestyrelseserfaring end den i Roskilde Bank.

⁶⁹ Bilag 20

⁷⁰ Bilag 17 – s. 9

⁷¹ Bilag 16 – s. 12

⁷² Bilag 17 – s. 11

⁷³ Bilag 16 – s. 12

7.1.5 Asger Ib Mardahl-Hansen⁷⁴

Asger Ib Mardahl-Hansen sad i bestyrelsen i perioden 01.03.2006⁷⁵ til 06.10.2008.⁷⁶

Asger Ib Mardahl-Hansen har en stor erfaring inden for den finansielle sektor, bl.a. med bestyrelses-/direktionsposter i Tryg Forsikring, Københavns Ejendomsselskab og Nordea Pension.

7.1.6 Ove Holm

Ove Holm sad i bestyrelsen i perioden 26.02.2003⁷⁷ til 06.10.2008.⁷⁸

Ove Holm var filialdirektør i Roskilde Banks filial i Ringsted⁷⁹.

Ove Holm var sammen med Linda Charlotte Larsen medarbejderrepræsentanter i Roskilde Banks bestyrelse.

7.2 Roskilde Banks direktion og øvrige, væsentlige ledelse

7.2.1 Niels Valentin Hansen

Niels Valentin Hansen var administrerende direktør i Roskilde Bank fra 01.12.1978 til 30.04.2007.

Niels Valentin Hansen har ikke været i Roskilde Banks direktion ved krakket. Dog har Niels Valentin Hansen været en del af direktionen i hele bankens kraftige opsving.

7.2.2 Søren Kaare-Andersen

Søren Kaare-Andersen var Niels Valentin Hansens efterfølger og sad som administrerende direktør fra 01.07.2007⁸⁰ til 06.10.2008.⁸¹

Søren Kaare-Andersen har tiltrådt sin stilling cirka 1½ år inden Roskilde Bank gik i

⁷⁴ Bilag 21

⁷⁵ Bilag 17 – s. 6

⁷⁶ Bilag 16 – s. 13

⁷⁷ Bilag 17 – s. 8

⁷⁸ Bilag 16 – s. 13

⁷⁹ Bilag 4 – s. 11 – ”LEDENDE MEDARBEJDERE – Salg”

⁸⁰ Bilag 17 – s. 4

⁸¹ Bilag 4 – s. 8 – ”Direktørskifte”

betalingsstandsning, hvorfor hans ansvar og mulighed for udbedring alt andet lige må siges at være begrænset. At man sætter en bedre kaptajn ved roret af en allerede synkende skude, stopper ikke automatisk skuden fra at synke.

7.2.3 Arne Wilhelmsen

Arne Wilhelmsen var ansat som underdirektør fra 1986 til 1997, hvor han blev forfremmet til vicedirektør.

Den 01.11.2006 blev Arne Wilhelmsen forfremmet til bankdirektør med fokus på filialer, erhverv og kredit.⁸²

Arne Wilhelmsen har altså haft en central rolle i forhold til håndtering af store erhvervs- og creditsager.

7.2.4 Allan H. Christensen

Allan H. Christensen tiltrådte rollen som Roskilde Banks underdirektør i 01.05.2004 og fortsatte til 25.08.2008 (ved afskedigelse), med fokus på erhverv og kredit.⁸³

Ligesom Arne Wilhelmsen har Allan H. Christensen været i en position, hvor han kunne hjælpe erhvervs- og creditsager igennem systemet.

Herudover bestod lederrådet af Flemming B. Nielsen (finans & økonomi), Stig Bo Jensen (forretningsudvikling og kommunikation) og Søren Enggaard (human resources)⁸⁴

Jeg går dog ikke i dybden med disse personer, da jeg ikke mener at de har spillet en central rolle i Roskilde Banks udvikling eller haft ansvar for de kritiske områder af bankens drift.

8 Roskilde Banks procedurer

Som vi kan se fra sammensætningen af bankens bestyrelse, har det gennemgående tema været roskildensere, som har været lokalkendte erhvervsfolk. På nær især Asger Ib Mardahl-Hansen har bestyrelsens erfaring ikke været videre finansielt præget.

Det er også værd at nævne at Roskilde Bank først i 2007 fik oprettet afdeling for

⁸² Bilag 4 – s. 11 – ”LEDERRÅD”

⁸³ Bilag 16 – s. 12

⁸⁴ Bilag 4 – s. 11 – ”LEDERRÅD”

risikostyring, med Jesper Flensted Nielsen i spidsen.⁸⁵ Ligeledes er det først i slutningen af 2007 at Roskilde Bank har etableret en afdeling for Capital Markets og en afdeling for Compliance⁸⁶. I betragtning af den i opgaven tidligere nævnte eksponering over landegrænserne er det kritisabelt at man i Roskilde Banks ledelse først (for) sent fandt det nødvendigt med en afdeling der i bund og grund sikrer likviditet hvor risikoen stemmer overens med afkastet.

Roskilde Banks ledelses- og salgsstruktur har i særligt de sidste år op til krakket været fokuseret i høj grad på vækst, kortsigtede strategier og her-og-nu resultater. Det ses blandt andet af en intern præsentation til filialcheferne i 2005. Væsentligt herved, at filialcheferne fremover skulle være salgsledere. Ydermere var disses krav kogt ned til "salg, salg og salg".⁸⁷

Udover at en sådan ændring skrider af mindre rådgivning til kunden og mere skuffesalg, understreger det blot Finansiell Stabilitets anklage om, at sager skulle køres igennem, gerne hurtigst muligt og uden for mange spørgsmål.

Det indtryk får man også når man læser en del af et interview med Jørgen "Flexplan" Olsen, i forbindelse med artiklen "Projektmageren" skrevet af Simon Nyborg af 03.08.2008 publiceret i Berlingske Business, hvor Jørgen beskriver, lidt forsimplet, processen med Roskilde Bank i forbindelse med finansiering af Pilehøjprojektet i Birkerød:

"Min ven Bent Engelbrecht havde penge... En lørdag formiddag bliver jeg pludselig afkrævet svar på, om jeg er interesseret i at købe ejendommen i Birkerød. Jeg kan ikke få fat i hverken banken eller Bent, så jeg tager chancen og siger ja, fordi jeg regner med at Bent har omkring 15 mio. kr.

Om mandagen tager jeg ned til Roskilde Bank og siger: 'Der var I uheldige. Hvis I havde åbent i weekenden, kunne I være blevet partnere i et godt projekt.' De spørger, hvor meget de kunne have fået, og jeg slynger 25 pct. af overskuddet ud. Jeg kunne lige så godt have sagt ti eller 30, for jeg regnede ikke med, de ville sige ja. Men det gjorde de.

⁸⁵ Bilag 4 – s. 11 – "LEDENDE MEDARBEJDERE – Stabsafdeling/specialistfunktioner"

⁸⁶ Bilag 4 – s. 19

⁸⁷ Bilag 16 – s. 81

Da jeg senere møder Bent, siger jeg: "... Roskilde Bank er trådt til som partner. Det kan simpelthen ikke blive mere sikkert for os,"⁸⁸

Man skal selvfølgelig tage sådanne udtalelser med et gran salt, men set i lyset af den kreditkultur Roskilde Bank ellers tilsyneladende havde, virker det absolut ikke usandsynligt, at Roskilde Bank uden videre siger ja til en sag, hvor kunden ikke selv tror på "thumbs up" fra sin bank.

I Finanstilsynets rapport af 21.04.2005, på baggrund af undersøgelse af Roskilde Bank 22.02.2005 til 10.03.2005, ses også kritik af flere væsentlige dele af ledelsens drift. For det første fandt Finanstilsynet at protokollering af bestyrelsens forhandlinger og drøftelser om bevillingssager med videre var kortfattet og ufyldstgørende.⁸⁹ Hertil kommer at protokoller indtil Søren Kaare-Andersens tiltræden i november 2007 blev ført i hånden, og ikke elektronisk⁹⁰. Ud over at det virker forældet, øger det risikoen for at protokollerne ikke føres med en vis ensretning, ikke mindst i betragtning af at direktionen i henhold til Roskilde Banks egen kreditinstruks, punkt 2.8, kan foretage bevillinger ud over de i kreditinstruksen nævnte maksimumbeløb, såfremt bestyrelsens godkendelse ikke kan indhentes. Der er tale om såkaldte presserende sager.

Finanstilsynet fandt også i sin undersøgelse 22.02.2005 til 10.03.2005, at en væsentlig del af Roskilde Banks største engagementer blev bevilget som presserende sager.

Finanstilsynet var af den holdning, at det i nogen tilfælde var på grund af manglende ressourcer i

kreditkontoret.⁹¹ Man kunne også mene at nogle af disse sager er bevilget ud fra holdningen, at det er lettere at bede om tilgivelse end tilladelse, det vil sige at det er

Antal engagementer:	Indstillinger	Presserende sager	Total
2002	107 (51 %)	104	211
2003	121 (57 %)	92	213
2004	102 (56 %)	81	183
2005 januar - april	41 (46 %)	49	90
2005 januar – april			
Sum af ansøgninger mio. kr.	2.085 (37 %)	3.519	5.604

*Tabel 6 – Antal indstillinger til Roskilde Banks bestyrelses godkendelse 2003-04.2005
Bilag 16 – s. 82-83*

⁸⁸ Simon Nyborg – Berlingske Business – 2008 – "Projektmageren"

⁸⁹ Bilag 16 – s. 82

⁹⁰ Bilag 16 – s. 18

⁹¹ Bilag 16 – s. 82

lettere at få godkendt noget som i bund og grund allerede er bevilget. De præcise tal ses også i tabel 6, udarbejdet af Roskilde Banks kreditchef Knud Nielsen i maj 2005, efter Finanstilsynets rapport.

Her ser vi at direktionen i gennemsnit har bevilget 47,5 % af sager, som var af en størrelse der krævede bestyrelsens godkendelse.

Vi kan også i anklagen og bevisførelsen fra Finansiell Stabilitet i sagen mod dele af Roskilde Banks ledelse samt Roskilde Banks eksterne revisor, Ernst & Young, se at der var langt til nej for Roskilde Bank. Ud over ét afslag til bevilling af en kreditansøgning fra koncernen Oskar Jensen Holding A/S, er der i sagen ikke andre eksempler på afslag fra bestyrelsens side. Om det er fordi cirka halvdelen af indstillingerne kom for bestyrelsen efter presserende bevilling, eller fordi bestyrelsen ikke besad den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer til at vurdere indstillingerne, eller en blanding af begge, er ikke til at vide. Det er dog alligevel tankevækkende, da jeg af egen erfaring kan skrive under på, at sager til for eksempel kreditkomitéen i Handelsbanken ikke blot kører lige igennem og det bestemt heller ikke er 99 % af indstillingerne der bevilges uden de store problemer.

Som nævnt tidligere i opgaven, vækstede Roskilde Bank kraftigt på både udlån og ejendomseksponering, sammenlignet med resten af sektoren (og andre nødlidende pengeinstitutter for den sags skyld). Dette gjorde Finanstilsynet Roskilde Banks bestyrelse opmærksom på i forbindelse med Finanstilsynets undersøgelse af Roskilde Bank fra 22.02.2005 til 10.03.2005. Til dette svarede Roskilde Banks bestyrelse i bankens brev til Finanstilsynet af 14.11.2005: *"Derfor ønsker bankens ledelse også at fortsætte vækststrategien under iagttagelse af gode kvalitetsnormer"*.⁹²

Med henvisning til tidligere analyse i denne opgave, kunne man nok overveje hvorvidt bestyrelsen til fulde har forstået denne vækststrategi og om Roskilde Bank har besiddet gode kvalitetsnormer.

⁹² Bilag 8 – s. 3 – "2. sammenfatning"

Det var dog ikke alle bestyrelsesmedlemmer, der var af den holdning, at alt gik fint og at bestyrelsen havde den rette indsigt og standhaftighed.

Ole Bjørn Nielsen sad i 18 år i bestyrelsen i Roskilde Bank indtil sin fratrædelse i forbindelse med generalforsamling 25.02.1998, hvor Ole Bjørn Nielsen i den forbindelse holdt en tale for generalforsamlingen. I talen forklarede han grundlaget for fratrædelsen og udtrykte sin kritik over for bestyrelse så vel som den daværende administrerende direktør, Niels Valentin Hansen. Den 26.02.1998 udfærdigede Ole Bjørn Nielsen et brev til Finanstilsynet, hvori forholdene for fratrædelsen blev uddybet. Begrundelser var, som anført i bilag E i redegørelsen for Finanstilsynets tilsyn med Roskilde Bank af 17.06.2009⁹³:

- Skæv magtfordeling mellem direktion og bestyrelse. Direktør Niels Valentin Hansen havde ifølge Ole Bjørn Nielsen for meget magt.
- Dele af bestyrelsen holdt møder uden deltagelse af de øvrige medlemmer.
- Ændret bevillingsprocedure, hvorefter sager kunne betragtes som bevilget, medmindre der blev fremsat indvendinger.
- En revisorudarbejdet rapport var "lagt i skuffen".

Brevet af 26.02.1998, kombineret med talen ved generalforsamlingen 25.02.1998, førte til en af Finanstilsynet udført undersøgelse af Roskilde Bank fra 18.11.1999 til 03.12.1999. Som det fremgår af rapporten af 13.12.1999, viste undersøgelsen blandt andet adskillige godkendte bevillinger på bestyrelsesniveau, uden at samtlige medlemmer af bestyrelsen havde haft mulighed for deltagelse i processen.

Herudover fandt Finanstilsynet også, at der i en særskilt bevillingsprotokol ikke fremgik, at Roskilde Banks bestyrelse havde bevilget engagementerne i ovennævnte protokol.

Jeg mener at dette er med til at tegne et billede af at bestyrelsens krydser på papirerne langt hen ad vejen var mere en formalitet end en forpligtelse. Jeg mener også at bestyrelsen i Roskilde Bank mere var en prestigeklub end en af bankens højeste instanser, som med sine interne protokoller og rammer kunne og skulle give især direktionen modspil.

⁹³ Bilag 8 – s. 49 – "Bilag E: Ole Bjørn Nielsen sagen"

Som Ole Bjørn Nielsen selv beskrev det i interview i forbindelse med artiklen "Dygtig, men manipulerende og med hang til grådighed" skrevet af Kasper Kronenberg og 11.07.2008 publiceret i Berlingske Business: *"Jeg har jo aldrig været i tvivl om, at Niels Valentin Hansen var en dygtig bankmand. Men det der nagede mig dengang var, at tingene var stemt af inden bestyrelsesmødet. Dengang jeg gik, sad der jo en formand, som kendte direktøren fra dengang, han var en lille dreng, og det spillede ind på det hele. Tingene var alt for venskabelige, der var ikke den nødvendige kritiske tilgang til det at sidde i en bestyrelse,"*⁹⁴

9 Konklusion for delemne 2

Sammensætningen i Roskilde Banks ledelse var en, rent fagligt, kompetent direktion, hvor man kunne mene at disse nok prøvede at bide over mere end de kunne tygge.

Med næsten halvdelen af Roskilde Banks bestyrelsessager bevilget inden de nåede bestyrelsen, og en udmeldelse til filialerne om at der skulle sælges i højere grad end rådgives, mener jeg at bestyrelsen, enten frivilligt eller ufrivilligt, gav en stor del af styringen videre til direktionen.

Bestyrelsen var efter min mening helt utilfredsstillende sammensat. Halvdelen af bestyrelsen var levn fra da Roskilde Bank var en mindre lokalbank, i form af lokale erhvervsfolk, som ikke havde nogen reel finansiel erfaring. Den anden halvdel havde erfaringen og den faglige kompetence, men slog ikke i bordet, antageligt fordi bankens rekordresultater "talte for sig selv", som jeg var inde på i første delemne.

Roskilde Bank har meget sent tilført kritiske risikoafdelinger og samtidig ført en kreditpolitik der mildest talt har været lempelig.

10 Roskilde Banks ledelse i forhold til relevant lovgivning

Vi har nu set at Roskilde Bank, ligesom mange andre pengeinstitutter i samme periode, havde kraftig udlånsvækst, faldende solvensprocent og faldende kernekapitalprocent.

⁹⁴ Kasper Kronenberg – Berlingske Business – 2008 - "Dygtig, men manipulerende og med hang til grådighed"

Dette kan tydeligt ses i tabellen nedenfor (figur 9). Her tegnes et mønster af, at jo mindre pengeinstitutterne har været, des mere aggressiv vækst har de oplevet.

Men hvad har været skyld i, at Roskilde Bank, som en af de få fra gruppe 2, målt på forretningsomfang, måtte dreje nøglen om?

Årsregnskaber fordelt på grupper, 2006-2007 (foreløbige tal)

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3		
	2006	2007	Ændring i %	2006	2007	Ændring i %	2006	2007	Ændring i %
Resultat poster (uddrag)									
Netto renteindtægter	22.838	26.366	15,4%	5.691	6.720	18,1%	7.904	9.631	21,8%
Udbytte af aktier mv.	1.148	974	-15,2%	118	101	-13,8%	248	260	4,8%
Netto gebyrindtægter	12.413	13.570	9,3%	2.340	2.706	15,6%	3.162	3.684	16,5%
Netto rente- og gebyrindtægter	36.399	40.910	12,4%	8.149	9.528	16,9%	11.315	13.576	20,0%
Kursreguleringer	7.169	3.843	-46,4%	2.086	937	-55,1%	3.279	2.237	-31,8%
Udgifter til personale og administration	23.661	26.955	13,9%	5.458	6.220	14,0%	8.024	9.708	21,0%
Andre driftsudgifter	-15	10	166,4%	35	47	34,7%	47	37	-20,8%
Nedskrivninger på udlån m.v.	-1.374	-427	-	-241	234	-	-324	36	-
Resultat af kapitalandele	7.816	10.273	31,4%	359	363	1,2%	774	1.005	29,8%
Resultat før skat	29.766	28.618	-3,9%	5.241	4.226	-19,4%	7.341	6.859	-6,6%
Skat	6.358	4.832	-24,0%	1.160	919	-20,8%	1.437	1.351	-6,0%
Årets resultat	23.408	23.786	1,6%	4.080	3.307	-19,0%	5.904	5.508	-6,7%
Balance poster (uddrag)									
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	549.854	636.038	15,7%	43.728	46.035	5,3%	35.343	44.568	26,1%
Udlån	1.311.412	1.644.007	25,4%	193.232	246.136	27,4%	184.879	250.538	35,5%
Obligationer	561.470	629.787	12,2%	82.379	89.169	8,2%	36.424	40.350	10,8%
Aktier m.v.	9.579	11.339	18,4%	4.972	5.007	0,7%	16.899	16.263	-3,8%
Gæld til kreditinstitutter	819.340	996.573	21,6%	143.524	159.944	11,4%	75.520	109.110	44,5%
Indlån	985.041	1.247.544	26,6%	140.388	172.536	22,9%	163.550	198.809	21,6%
Udstedte obligationer	368.994	424.358	15,0%	8.376	20.211	141,3%	2.139	4.219	97,2%
Egenkapital i alt	146.151	160.314	9,7%	23.237	27.116	16,7%	45.559	56.580	24,2%
Balance	2.824.180	3.472.256	22,9%	349.219	418.280	19,8%	302.063	388.675	28,7%
Garantier	447.507	409.583	-8,5%	63.825	61.073	-4,3%	101.654	116.614	14,7%
Andre forpligtigelser	143.684	139.169	-3,1%	8.575	9.433	10,0%	6.813	12.671	86,0%
Udvalgte Nøgletal (institutniveau)									
Solvensprocent	13,70	11,63		12,49	11,42		17,17	15,68	
Kernekapitalprocent	10,35	8,35		10,77	8,46		15,10	13,30	
Årets egenkapitalforrentning før skat	22,46	18,49		22,57	16,79		16,71	13,37	
Indtjening pr. omkostningskrone	2,23	1,98		2,02	1,63		1,77	1,68	
Akkumuleret nedskrivningsprocent	0,46	0,38		1,18	0,84		1,56	1,17	
Årets nedskrivningsprocent	-0,07	-0,03		-0,10	0,06		-0,01	0,03	

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

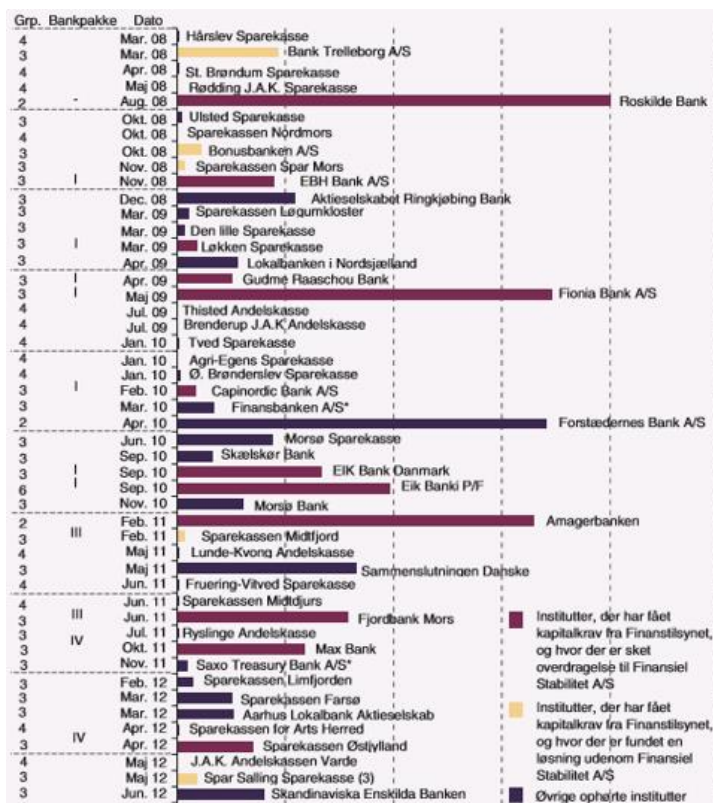
Anm.: Der er i sammenligningstallene for 2007 taget højde for fusioner samt udviklinger i omfanget af arbejdende kapital, der bevirker, at et institut overgår fra én gruppe til en anden. Det vil med andre ord sige, at grupperne er låst med udgangspunkt i gruppefordelingen i 2007.

Figur 11 – Samlede årsregnskaber for pengeinstitutter fordelt i grupper år 2006-2007
Bilag 13 – s. 26 – ”Appendiks”

Først og fremmest vil det være værd at kigge nærmere på bankens bestyrelse.

I grafen til højre ser vi at "taberne" under og efter finanskrisen, primært har været mindre pengeinstitutter i gruppe 3 og gruppe 4.

Når alle vækster og kun de mindre må dreje nøglen om, må man antage at beslutningstagerne enten har overvurderet egne evner eller at disse ikke forstår risikoen ved beslutningerne til fulde.

Figur 6 - Ophørte pengeinstitutter i Danmark 03/2008 - 06/2012, med anførsel af gruppe og form for ophør.
Bilag 14 – Slide 15

10.1 FIL § 64⁹⁵ og "fit and proper"⁹⁶

Det kan virke meget indlysende at man som pengeinstitut skal have en kompetent ledelse. At man som bestyrelse kan træffe fagligt begrundede beslutninger, samt give et konstruktivt og fagligt modspil til direktionen, således at såvel love som interne retningslinjer overholdes.

For at kunne sikre, at pengeinstitutter har en egnet og kompetent ledelse, stiller lov om finansiel virksomhed nogle krav til bestyrelsen og direktionen som helhed, men også til det enkelte medlem heraf. Reglerne for bestyrelsesmedlemmer finder anvendelse for bestyrelsesmedlemmer, hvad enten de er generalforsamlingsvalgte, repræsentantskabsvalgte eller medarbejdervalgte (og gælder også disses suppleanter).

⁹⁵ Retsinformation - 2017- " Bekendtgørelse af lov om finansiel virksomhed" – Kapitel 8

⁹⁶Bilag 15

Både bestyrelsesmedlemmer og medlemmer af direktionen skal jævnfør FIL § 64, stk. 1, til enhver tid have den tilstrækkelige viden og faglige kompetence til at kunne varetage deres stilling i pengeinstituttet. Dette understøttes også af FIL § 64 b, stk. 1. Bestemmelsen foreskriver at man som bestyrelsesmedlem i et pengeinstitut senest 12 måneder efter tiltrædelsen i bestyrelsen, skal have gennemført et grundkursus, hvor bestyrelsesmedlemmet vil få belyst og blive undervist i de kompetencer, som kræves for at kunne agere korrekt og dermed varetage sine forpligtelser som bestyrelsesmedlem i et pengeinstitut. Du kan dog som bestyrelsesmedlem undlade at gennemføre kurset, såfremt man jævnfør FIL § 64 b, stk. 2, allerede har den fornødne erfaring og faglige kompetence. Dette kursus har siden 1. januar 2017 været et krav.⁹⁷

Ovenstående er således krav til det enkelte bestyrelsesmedlems eller direktions-medlems kompetencer, således at disse er fagligt stærke nok til at varetage pengeinstituttets (og derigennem aktionærernes) interesser.

Ud over ovennævnte stiller lov om finansiel virksomhed også krav til hvad et bestyrelsesmedlem eller direktionsmedlem må og ikke må, når det kommer til hverv uden for pengeinstituttet.

Jævnfør FIL § 64, stk. 2, skal et bestyrelsesmedlem eller direktionsmedlem i et pengeinstitut til enhver tid have godt omdømme, samt udvise hæderlighed, integritet og uafhængighed. Dette både så medlemmet kan træffe korrekte og uredigerede beslutninger i forbindelse med den daglige drift af pengeinstituttet, men også så der ikke kan stilles spørgsmålstejn ved bestyrelsesmedlemmets eller direktionsmedlemmets motiver eller intentioner ved beslutningerne.

Dette uddybes yderligere i FIL § 64, stk. 3, hvor følgende fremgår:

1. Et bestyrelsesmedlem eller direktionsmedlem må ikke være straffet eller blive straffet inden for nogen form relevant lovgivning, hvis grundlaget for straffen gør, at medlemmet ikke kan agere betryggende i sin stilling. Her er ikke tale om en enkelt parkeringsbøde eller lignende, men om for eksempel en straf for skattesvig.

⁹⁷ Finanstilsynet, 2015 (2017) - " Krav til ledelsesmedlemmers viden og erfaring",

2. Et bestyrelsesmedlem eller direktionsmedlem må ikke have indgivet eller være under konkurs, gældssanering eller rekonstruktionsbehandling.
3. Et bestyrelsesmedlem eller direktionsmedlem må ikke på grund af hverv uden for pengeinstituttet, om dette er privat eller i en aktiv forretningsforbindelse, have påført pengeinstituttet tab eller risiko herfor.
4. Et bestyrelsesmedlem eller direktionsmedlem må ikke tidligere have udvist, eller på nuværende tidspunkt udvise en adfærd, hvor denne med god grund kunne mistænkes for ikke at varetage sin rolle på en forsvarlig måde.

Alt dette er i høj grad også for at sikre et så positivt og sikkert billede af den finansielle sektor som muligt. Dette fremgår også af FIL § 64, stk. 4, hvor det gøres klart at en stor faktor for den ovennævnte vurdering af bestyrelses- og direktionsmedlemmer er, at der opretholdes en tillid til den finansielle sektor.

Alle disse paragraffer og underdele heraf er samlet i den såkaldte "vejledning om krav i den finansielle lovgivning til direktørers og bestyrelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed", også kaldet "fit and proper". Sammen med paragraffer fra blandt andet lov om investeringsforeninger, lov om værdipapirhandel og lov om forsikringsformidling, er "fit and proper"-vejledningen til for at samle de krav og forventninger til egnethed og hæderlighed der stilles til bestyrelsesmedlemmer og direktionsmedlemmer i den finansielle sektor.

10.2 Anvendelse af FIL § 64 og "fit and proper" i Roskilde Bank

I Roskilde Bank har "fit and proper" imidlertid kun delvist fundet sin anvendelse.

Fra 2005 til og med 2008 blev følgende bestyrelsesmedlemmer og medlemmer af direktionen godkendt af Finanstilsynet i henhold til FIL §64, stk. 1 og i overensstemmelse med Finanstilsynets vejledning 2005/9473:⁹⁸

⁹⁸ Bilag 8 – s.4 (Arne Gotlieb Wilhemsen er fejlagtigt i rapporten angivet som godkendt bestyrelsesmedlem, da han var en del af direktionen)

1. Asger Ib Mardahl-Hansen som bestyrelsesmedlem
 - a. Asger var tidligere godkendt i forbindelse med tilhør til både Tryg og Nordea.
2. Linda Charlotte Ohm Larsen som bestyrelsesmedlem
 - a. Linda var medarbejdervalgt og ansat i Roskilde Bank.
3. Arne Gotlieb Wilhelmsen som vicedirektør
 - a. Arne havde bestyrelseserfaring fra tidligere finansielle selskaber, blandt andet ejendomsselskaber og investeringsselskaber.
4. Søren Kaare-Andersen
 - a. Søren var tidligere direktør i Danske Bank-koncernen.

Ud fra ovenstående, må de nytilkomne alt andet lige anses for kompetente. Finanstilsynet har imidlertid ikke fundet det nødvendigt at udføre egnethedstest på den siddende bestyrelse.

Som nævnt tidligere udførte Finanstilsynet en undersøgelse af Roskilde Bank i perioden 22.02.2005 til 10.03.2005. Her fik Roskilde Bank blandt andet påbud om for sjælden kontrol af beføjelser, givet af bestyrelsen til direktionen, og manglende kontrol af bevilgede rammer. Udoover dette fik Roskilde Bank kritik for manglende risikooplysninger vedrørende alle nøgletalsoplysninger analyseret tidligere i opgaven, for mange efterbevillinger og en større grad af videregivelse af beføjelser fra direktionen nedad, end sammenlignelige pengeinstitutter.⁹⁹ Disse risikooplysninger har været basis for en del af analysen i denne opgave, hvorfor der ikke gås i dybden med disse nu. De er nævnt igen, da man kunne mene at de burde danne grundlag for Finanstilsynets nærmere undersøgelse af Roskilde Banks øvrige bestyrelses egnethed.

Jeg er af den opfattelse at daværende bestyrelsesformand Peter Müller, daværende bestyrelsesmedlem Peter Holm og forhenværende bestyrelsesformand Jens Winther ikke nødvendigvis ville blive anset for egnede jævnfør FIL §64, stk. 1. Daværende bestyrelsesmedlem Niels Krüger kunne potentielt blive godkendt, qua sit hverv og erfaring i diverse bestyrelser.

Selv hvis de ovennævnte var blevet godkendt, trods manglende erfaring, skulle disse have deltaget i et grundkursus, hvilket forhåbentlig kunne have givet dem den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer, enten helt eller delvist.

⁹⁹ Bilag 8 – s. 6

11 Konklusion for delemne 3

Såfremt samtlige medlemmer af Roskilde Banks bestyrelse skulle godkendes i henhold til "fit and proper"-vejledningen, mener jeg ikke at alle medlemmer ville blive godkendt. I et pengeinstitut af den størrelse, med en struktur og udlånsportefølje så kompleks som i Roskilde Bank, mener jeg ikke at en autoforhandler, en tøjforhandler eller en smedemester (alle 3 uden nogen anden finansiel erfaring) burde sidde i bestyrelsen, og slet ikke som formænd (Jens Winther og Peter Müller), da disse i min optik ikke besad de nødvendige faglige kompetencer for en så kompleks virksomhed.

Havde Roskilde Bank været lille og lokal, med en erhvervsudlånsportefølje bestående primært af mindre detail- og produktionsvirksomheder, kunne ovennævnte bestyrelsesmedlemmers kompetencer potentielt være tilstrækkelige, kombineret med den resterende bestyrelses finansielle erfaring.

12 Samlet konklusion

Roskilde Bank har i den analyserede periode 2003 til 2007 haft stor fokus på masser af udlån, især store udlån til få engagementer, som mod slutningen af Roskilde Banks levetid oversteg dens egenkapital kraftigt, kombineret med manglende sikkerhed til udlånene. Ud over lån til store engagementer havde Roskilde Bank en meget høj udlånsvækst kombineret med et stort indlånsunderskud.

Det er min opfattelse at disse faktorer var stærkt medvirkende til at Roskilde Bank gik konkurs.

Som det fremgår i min analyse, har Roskilde Bank haft en bestyrelse som delvist ikke havde de nødvendige kompetencer til ledelse af et pengeinstitut af den størrelse og kompleksitet, og derfor heller ikke evnede at give direktionen og den øvrige ledelse ordentligt og kompetent modspil.

Direktionen og den øvrige ledelse fik blandt andet derfor mulighed for at føre en lempelig kreditpolitik, hvor salg og her-og-nu resultater stod højest på listen. Dette kom blandt andet til udtryk ved ændringen af filialchefernes betegnelse til salgsledere og forretningskrav med fokus salg, salg og mere salg.

Såfremt Roskilde Bank var blevet pålagt nutidens krav om solvens, og den samtidigt havde overholdt grænseværdierne for den senere indførte tilsynsdiamant, herunder en årlig udlånsvækst på maksimalt 25 % og en sum af store engagementer på maksimalt 125 % af egentlig egenkapital, havde Roskilde Bank ikke blot ligget på niveau, eller sågar under sektoren i perioden på disse faktorer, jeg mener også at de alt andet lige teoretisk set havde klaret skærene.

For at dette kunne blive en realitet ville det samtidigt kræve at Roskilde Bank havde en fagligt stærk bestyrelse, som kunne holde direktionen i kortere snor. Som jeg også konkluderer i tredje delemne, ville dele af bestyrelsen i min optik ikke blive godkendt i henhold til "fit and proper". Jeg mener derfor at det ville kræve en udskiftning af en eller flere bestyrelsesmedlemmer eller som minimum et gennemgående undervisningsforløb for især Peter Müller og Peter Holm (til nød også Niels Krüger).

13 Kildefortegnelse

13.1 Hjemmesider

1. "Finanskrisen i Den Store Danske", Redaktionen, 01/01/2013, Gyldendal. (kl. 13:58 04/02/2018)
link: <http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=301915>
2. "World's Safest Banks 2017 | A Measure of Safety", Andrew Cunningham, 11/09/2017, Global Finance. (kl. 15:17 04/02/2018)
Link: <https://www.gfmag.com/magazine/november-2017/worlds-safest-banks-2017>
3. "Ejendomsspekulant storkunde i Roskilde Bank", Jørgen Andresen, 11/07/2008, Børsen Penge. (kl. 17:03 24/03/2018)
Link:
http://penge.borsen.dk/artikel/1/135915/ejendomsspekulant_storkunde_i_roskilde_bank.html
4. "Bekendtgørelse af lov om finansiel virksomhed" (LBK nr 1140), Finanstilsynet, 26/09/2017 (offentliggjort 20/10/2017), Retsinformation. (kl. 17:37 24/03/2018)
Link: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=193767#idb16399b9-5b3d-4864-ba73-8905ab059882>
5. "FAKTA: Egenkapital, hybrid kernekapital og supplerende kapital", David Bentow, 19/01/2009, Berlingske Business (kl. 14:30 25/03/2018)
Link: <https://www.business.dk/finans/fakta-egenkapital-hybrid-kernekapital-og-supplerende-kapital>
6. "Kapitalkrav til banksektoren", Det Europæiske Råd, ajourført 10/11/2017. (kl. 14:47 25/03/2018)
Link: <http://www.consilium.europa.eu/da/policies/banking-union/single-rulebook/capital-requirements/>
7. "Fakta: Sådan krakkede Roskilde Bank", Ritzau, 30/04/2012, Børsen. (Kl. 15:24 25/03/2018)
Link:
http://finans.borsen.dk/artikel/1/231502/fakta_saadan_krakkede_roskilde_bank.html
8. "Krav til ledelsesmedlemmers viden og erfaring", 17/11/2015 (opdateret 15/02/2017), Finanstilsynet. (Kl. 11:59 01/04/2018)
Link: <https://www.finanstilsynet.dk/da/Lovgivning/Information-om-udvalgte-tilsynsomraader/Governance/Krav-til-bestyrelsesmedlemmers-viden-og-erfaring>
9. "Roskilde Bank", 03/11/2016, Wikipedia. (kl. 13:03 11/04/2018)
Link: https://da.wikipedia.org/wiki/Roskilde_Bank
10. "Dygtig, men manipulerende og med hang til grådighed". Kasper Kronenberg, 11.07.2008, Berlingske Business. (kl. 21:00 24.04.2018)
Link: <https://www.business.dk/finans/dygtig-men-manipulerende-og-med-hang-til-graadighed>
11. "Projektmageren". Simon Nyborg, 03/08/2008, Berlingske Business. (kl. 10:15 27/04/2018)
Link: <https://www.business.dk/navne/projektmageren>

13.2 Bilag

1. "Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter", gældende per 01/01/2018, Finanstilsynet.
2. "Vejledning om tilsynsdiamanten for pengeinstitutter", gældende per 30/06/2018, Finanstilsynet.
3. Nøgletalsudregninger foretaget i excel,
4. Årsrapport 2007, Ernst & Young, 08/02/2008
5. Årsrapport 2006, Ernst & Young, 09/02/2007
6. Årsrapport 2005, Ernst & Young, 10/02/2006
7. Årsrapport 2004, Ernst & Young, 11/02/2005
8. "Redegørelse for Finanstilsynets tilsyn med Roskilde Bank i henhold til § 352 a i lov om finansiel virksomhed", Finanstilsynet, 17/06/2009.
9. "Ledelse af Finansiell Virksomhed – 4. lektion", Kasper Riddermann Schiøth, 20/09/2017, CBS.
10. "Basel III phase-in arrangements", Basel Committee on Banking Supervision, 01/01/2013
11. Fondsbørsmeddelelse, Arne Wilhelmsen, 11/04/2007, Roskilde Bank
12. "Temperaturkort for opbygning af systemiske risici på Boligmarkedet", 09/01/2018, Det Systemiske Risikoråd.
13. "Markedsudviklingen i 2007 for pengeinstitutter", Morten Harpøth Johansen, 14/05/2008, Finanstilsynet
14. "Ledelse af Finansiell Virksomhed – 2. lektion", Kasper Riddermann Schiøth, 06/09/2017, CBS.
15. "Vejledning om krav i den finansielle lovgivning til direktørers og bestyrelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed (fit og proper)", Stig Nielsen, 15/05/2014, Finanstilsynet
16. "UDSKRIFT AF ØSTRE LANDSRETS DOMBOG", Østre landsrets 7. afdeling, 07/11/2017, Østre Landsret.
17. "SELSKABET AF 1. SEPTEMBER 2008 A/S under konkurs", Opslag på CVR.dk, 01/04/2018, Erhvervsstyrelsen
18. "Jens Winther", Opslag på CVR.dk, 01/04/2018, Erhvervsstyrelsen
19. "Peter Müller", Opslag på CVR.dk, 01/04/2018, Erhvervsstyrelsen

20. "Niels Erik Qvist Krüger", Opslag på CVR.dk, 01/04/2018, Erhvervsstyrelsen

21. "Asger Ib Mardahl-Hansen", Opslag på CVR.dk, 01/04/2018, Erhvervsstyrelsen